

HAAGA-HELIA
ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

KEHITTÄMISHANKE 2007-2008

Päivi Tossavainen

Kansainvälisyys AMK-opinnoissa

Pedagoginen näkökulma

Tiivistelmä

Tekijä/ tekijät Päivi Tossavainen		
Hankkeen nimi Kansainvälisyys AMK-opinnoissa. Pedagoginen näkökulma		
Kehittämishanke	Aika 07.05.2008	Sivumäärä 50
<p>Tiivistelmä</p> <p>Suomessa keskustelu kansainvälisyydestä korkeakouluopinnoissa on aktiivista. Korkeakoulujen kansainvälistyminen määritellään kolmeen osa-alueeseen, joita ovat liikkuvuus, monikulttuurisuus ja verkottuminen.</p> <p>Kansainvälisten hankkeiden keskeisenä haasteena on niihin liittyvien prosessien hallinta. Systemaattinen tapa toimia lisää kansainvälisten hankkeiden mahdollisuuksia onnistua laadullisesti paremmin. Kansainvälisyys ei tulisi olla erillinen itseisarvo vaan integroitu osana muuhun opetukseen ja oppimiseen. Myöskään pedagogisia näkökulmia ei ole otettu riittävästi huomioon kansainvälisessä toiminnassa. Siksi tässä kehittämissankkeessa pyritään kehittämään malli kansainvälisen toiminnan parantamiseksi korkeakouluopetuksessa pedagogista näkökulmaa painottaen.</p> <p>Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian tuotantotalouden koulutusohjelma on toiminnallisena kohteena tässä kehittämissankkeessa. Koska kansainvälistä toimintaa voidaan tarkastella sangen laaja-alaisesti, on tässä kehittämissankkeessa suoritettu joitain rajauksia. Ulkopuolelle rajataan kansainväliset ja/ tai englannin kieliset tutkinnot, kansainvälinen opiskelijavaihto ja kansainvälinen työharjoittelu sekä kulttuurikysymykset ja kustannukset. Tämän kehittämissankkeen tuloksena ehdotetaan kansainvälisyyden konseptuaalista mallia kansainvälistymisen institutionaalisen tason saavuttamiseksi. Sen kolme keskeistä integroitavaa elementtiä ovat 1) pedagogiikka (opetus ja oppiminen) 2) operatiiviset järjestelyt (käytännön järjestelyt) ja 3) päätöksenteko ja rahoitus (strategiat, sopimukset, budjetit). Pedagogisen näkökulman korostaminen kansainvälisessä toiminnassa voi luoda oppilaitokselle hyvän lähtökohdan erottua kasvavasta kansainvälisten toimijoiden joukosta.</p> <p>Tutkimus on tehty kevään 2008 aikana. Kehittämishanke toteutettiin tapauskuvauksena.</p>		
Asiasanat kansainvälisyys, pedagogiikka, kansainvälinen strategia, ammattikorkeakoulu		
Säilytyspaikka HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun kirjasto		
Muita tietoja		

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tavoitteet.....	3
1.2 Rajaus	4
2. Toimintaympäristöt ja kansainvälisyys.....	6
2.1 Pedagogiset toimintamallit.....	8
2.1.1 Pedagogiset tavoitteet.....	8
2.1.2 Oppimiskäsitykset ja opetus.....	9
2.1.3 Projekteissa oppiminen	11
2.1.4 Keskeiset haasteet kansainvälisessä opetuksessa.....	13
2.2 STADIAN tuotantotalouden koulutusohjelman kansainvälisyys.....	13
2.2.1 Englanninkieliset tutkinnot.....	14
2.2.2 Opiskelijavaihto	15
2.2.3 Kansainvälinen työharjoittelu.....	17
2.2.4 Kansainväliset intensiivijaksot	18
2.3 EVTEK AMK kansainvälisyys	19
2.3.1 Opiskelijavaihto	19
2.3.2 Kotikansainvälistyminen	20
2.4 Kansainvälisyyden haasteet	20
3. Metodologia	23
3.1 Taustamateriaalien hankinta	23
3.2 Opiskelijapalautteet	24
3.2.1 Alkmaar S2007	24
3.2.2 Aasia -projekti S2007	26
3.3 Esimerkkejä ammattikorkeakoulujen kansainvälisyydestä	27
4. Kehittämishankkeen tuotokset.....	31
4.1 Kansainvälisen toiminnan elementit	32
4.1.1 Päätöksenteko- ja rahoituskäytännöt	33
4.1.2 Pedagoginen näkökulma.....	34
4.1.3 Operatiiviset järjestelyt	37
4.1.4 Konseptuaalinen malli	38
4.2 Metropolia ammattikorkeakoulun kansainvälisyys.....	40
5. Yhteenveto.....	43
5.1 Johtopäätöksiä	43
5.2 Kansainvälisyys tulevaisuudessa	44
Lähteet.....	45

1. JOHDANTO

Kansainvälisyyttä korkeakouluopinnoissa pidetään Euroopassa tärkeänä. Tästä johtuen on olemassa monia yhteistyöelimiä kuten Euroopan tasolla European association for international education (EAIE) ja maakohtaisia organisaatioita kuten Nuffic (Netherlands organization for international cooperation in higher education) sekä akateemisia julkaisuja kuten Journal of Studies in International Education, joissa asiasta keskustellaan yleisesti.

Teekensin (2006a) mukaan perinteistä kansainvälistymistä pidetään liikkuvuuteen (mobility) perustuvana, yhteistyöhön pohjautuvana ja muualla tapahtuvana joihinkin opiskelijoihin kohdistuvana toimintana, johon koulun kansainvälinen toimisto löyhästi osallistuu. Hänen mukaansa se ei ole myöskään koulun keskeinen toiminto. Siten perinteiseen kansainvälisyyteen liittyi keskeisesti elitismi - vain harvoilla oli siihen mahdollisuus. Maailman muuttuessa ja globalisaation aallonharjalla liikuttaessa kansainvälisyyskin on muuttumassa yksilökohtaisesta elitismistä kansalliseksi itseisarvoksi, johon jokainen henkilö pyrkii. Myös Rogers (2007) toteaa kansainvälistymisen olevan vielä lähinnä liikkuvuuteen liittyvää, vaikka sen tulisi olla paljon laajemmin määritelty.

Täällä Suomessa keskustelu kansainvälisyydestä korkeakouluopinnoissa on myös aktiivista. Erilaisia verkostoja ja tutkimushankkeita kansainvälisyyteen liittyen on useita. Muun muassa Helsinki Education and Research Area (HERA) on pääkaupunkiseudulla useiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen sateenvarjohanke, jossa kansainvälisyysmekanismakin on esillä (Helsinki Education and Research Area (HERA), 2008). Toisaalla Teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen työryhmä (Tekniikan Akateemisten Liitto (TEK), 2008) väliraportissaan linjaa insinöörien kansallisen strategian yhdeksi kuudesta päälinjasta kansainvälisyyden. Edelleen väliraportissa määritellään korkeakoulujen kansainvälistyminen kolmeen osa-alueeseen, joita ovat **liikkuvuus, monikulttuurisuus ja verkottuminen**.

Tämä kehittämishanke perehtyy kansainvälisyyteen yhden ammattikorkeakoulun (AMK) koulutusohjelman avulla. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian (myöhemmin: Stadia) tuotantotalouden koulutusohjelmassa (myöhemmin TUTA) kansainvälisyys on keskeinen teema, jota tässä hankkeessa siis tarkastellaan. Uusia kansainvälistymisen malleja etsitään ja tuotetaan jatkuvasti. Tuotantotalous on hyvä tarkastelukohde, koska se on koulutusala sekä tekniikan että liiketalouden rajapinnassa.

”Tuotantotalouden insinöörin tekniikan tuntemus yhdistyy kansainväliseen yritystaloudelliseen osaamiseen, hän on liiketoimintaorientoitunut insinööri. Työmahdollisuudet ovat monipuoliset. Asiakaslähtöinen ajattelu teknisen tietämyksen rinnalla antaa kilpailuetua työmarkkinoilla. Tuotantotalouden insinöörillä on valmiudet toimia erilaisissa yritystoiminnan asiantuntija-, kehitys-, hankinta-, myynti- ja johtotehtävissä.” (Metropolia ammattikorkeakoulu, 2008b)

Kansainvälisten hankkeiden keskeisenä haasteena on niihin liittyvien prosessien hallinta. Systemaattinen tapa toimia lisää kansainvälisten hankkeiden mahdollisuuksia onnistua ja jopa paremmin. Vaikka oppilaitoksella on kansainvälisyyteen liittyvissä asioissa lukuisia henkilöitä toimimassa, ovat niihin liittyvät prosessit joko määrittelemättömiä tai liian monimutkaisia. Mikäli kansainvälinen yhteistyö kuvattaisiin mallin avulla prosessina, jossa kaikkien eri osallistujien rooli ja merkitys vastuineen olisi selkeästi kuvattu, kansainvälinen toiminta olisi tehokkaampaa. Kansainvälisyys ei tulisi olla erillinen itseisarvo vaan integroitu osana muuhun opetukseen ja oppimiseen. Usein myös oppimistulokset ulkomailta suoritetuista opinnoista on sangen hankala selvittää, koska opiskelija yleensä esittää vain todistuksen suorituksistaan. Se, miten opetus nivoutuu kokonaisuuteen jää usein opiskelijan omille harteille. Siksi tässä kehittämishankkeessa pyritään kehittämään kattava malli kansainvälisen toiminnan parantamiseksi korkeakoulussa pedagogista näkökulmaa painottaen.

Mestenhauser (2006) toteaa, että korkeakoululaitokset jakavat kansainvälisen opetuksen pieniksi palasiksi ilman, että ajattelisivat koko kokonaisuutta. Tämän pirstaloituneisen kansainvälisen opetuksen vuoksi perehdyn tässä hankkeessa kansainvälisyyden ongelmatiikkaan sangen laajasti, vaikka painopiste on pedagogisissa asioissa.

Tämä kehittämishanke pureutuu siis kansainvälisyyden ongelmatiikkaan ammattikorkeakoulussa. Tutkimusongelmaksi on määritelty: Miten ammattikorkeakouluissa tulisi lisätä ja tehostaa kansainvälisyyttä. Tutkimuskysymykset liittyvät tutkimusongelmaan ja ne ovat seuraavanlaiset:

1. Millainen systemaattisen kansainvälisyyden mallin tulisi olla?
2. Millaisia kansainvälisen toiminnan prosessien tulisi olla?

Tässä raportissa käsitellään kansainvälisyysteemaa siten, että huomioidaan opiskelijan näkökulma ensin, jotta sen jälkeen voidaan siirtyä keskustelemaan laajemmin aiheesta. Opettajien näkökulma, varsinkin pedagogiikka, on kansainvälisyydessä usein jäänyt tarkastelematta. Lisäksi kansainväliseen toimintaan liittyy myös muita toimijoita, jotka auttavat kansainvälisyyden saavuttamista niin opiskelija, opettaja, oppilaitos kuin yhteiskuntatasollakin. Siten kansainvälisyyden AMK-tasolla tuleekin käsittää kaikki nämä eri osa-alueet ja niiden välinen vuorovaikutus.

1.1 TAVOITTEET

Tässä kehittämishankkeessa pyritään löytämään ratkaisuja esitettyyn tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Siten pyritään kehittämään kattava malli kansainvälistymisen parantamiseksi korkeakouluopetuksessa. Kansainvälisten hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen avuksi kehitettävä malli pyrkii korostamaan nimenomaan pedagogisia lähtökohtia. Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on luoda opettajille kokonaiskuva kansainvälisten yhteishankkeiden mallista. Siten he voivat osallistua kansainväliseen toimintaan paremmin ja toteuttaa oppimisen kannalta mielekkäitä hankkeita. Kehittämishanke toteutetaan oppimisen näkökulmasta ja opettajien avuksi päivittäisessä työssään. Esimerkkinä käytetään intensiivijaksojen toteuttamista. Intensiivijaksolla tarkoitetaan tässä kehittämishankkeessa lyhyttä opintojaksoa, johon osallistuu ulkomaisia toimijoita.

Seuraavaksi esitellään suomalaisen ammattikorkeakoulun ja yhteisen eurooppalaisen korkeakoulutuksen tavoitteet lyhyesti. painotus koulutuksen kehittämisessä Opetusministeriön (Opetusministeriö, 2008) materiaalien mukaisesti on seuraavanlainen:

” Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään edelleen duaalimallin pohjalta, joka perustuu toisistaan poikkeaviin tutkintoihin, tutkintonimikkeisiin ja tehtäviin. Suunnitelmakaudella käynnistetään laajamittainen yliopistoreformi. Yliopistojen rakenteita kehitetään ja taloudellista ja hallinnollista autonomiaa vahvistetaan. Tavoitteena on kansainvälisen huippuosaamisen lisääminen sekä osaamistasoltaan vahvemmat ja vaikuttavimmat korkeakouluyksiköt. Hallitus turvaa taloudelliset ja rakenteelliset edellytykset tehdä laadukasta, -monialaista perus- ja soveltavaa tutkimusta ja vahvistaa talouden innovaatiokapasiteettia strategisilla osaamispanostuksilla. Luodaan strategisten huippuosaamisen keskittymiä.”

sekä myöhemmin

” Korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan painopisteenä ovat opiskelija-, opettaja- ja tutkijaliikkuvuus, kansainväliset tutkimus- ja kehitystyöhankkeet sekä yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittäminen.”

Lisäksi Bolognan prosessista todetaan:

”Bolognan julistuksen perimmäinen tavoite on synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä. Tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna. Tavoitteeseen pyritään lähinnä kuudella tavoitteella, joista kaksi tähän raporttiin keskeisesti liittyviä ovat liikkuvuuden lisääminen ja korkeakoulutuksen eurooppalainen ulottuvuus. Näillä tarkoitetaan opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja korkeakoulujen muun henkilökunnan liikkuvuuden esteiden poistamista ja liikkuvuuden olennaista lisäämistä sekä monipuolisen kansainvälisen yhteistyön ja verkostoitumisen tiivistäminen, kieli- ja kulttuurikoulutusta.”

Tälle hankkeelle on siten olemassa varsin merkittävät lähtökohdat niin eurooppalaisella, suomalaisella kuin ammattikorkeakoulutasollakin.

1.2 RAJAUS

Koska kansainvälistymistä voidaan tarkastella sangen laaja-alaisesti, on tässä kehittämishankkeessa suoritettu joitain rajauksia. Ensimmäinen keskeinen rajausta liittyy ammattikorkeakoulutasoon. Koska Stadian tuotantotalouden koulutusohjelma on kansainvälinen, on se toiminnallisena kohteena tässä kehittämishankkeessa. Nykytila-analyysissä selvitetään nimenomaan Stadian TUTAn kansainvälisten hankkeiden tilaa. Koska Stadia ja EVTEK ammattikorkeakoulu yhdistyvät kuluvaan vuoteen aikana Metropolia ammattikorkeakouluksi, tullaan nykytila-analyysissä katsastamaan myös EVTEKin kansainvälisyyttä. Lisäksi tässä kehittämishankkeessa rajataan tutkimuksen ulkopuolelle kansainväliset ja/ tai englanninkieliset tutkinnot, vaikka ne esitellään lyhyesti nykytila-analyysissä kokonaiskuvan luomiseksi. Samoin myös kansainvälinen opiskelijavaihto ja kansainvälinen työharjoittelu rajataan tutkimuksen ulkopuolelle, vaikka ne esitellään nykytila-analyysissä. Kulttuurikysymykset ja kustannukset rajataan myös tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Tarkoituksena on luoda katsaus kansainvälistymisen tasoon, ongelma-alueisiin ja ratkaisumalleihin. Esimerkkinä tässä raportissa keskitytään opintoihin liittyvien ja vapaaehtoisuuteen perustuvien ns. intensiivijaksojen suunnitteluun korkeakoulussa. Tässä kehittämishankkeessa ei ole tarkoitus testata mallin toimivuutta käytännössä. Tavoitteena on kuitenkin luoda toimintamalli siten, että se on mahdollista hyväksyä lähtökohdaksi uutta toimintatapaa ja ohjeistusta luotaessa tässä nimenomaisessa tilanteessa.

Pedagoginen viitekehys rakentuu Stadiassa tuotantotalouden koulutusohjelmassa käytetyn projektioppimisen (total project learning, TPL) mallin mukaisesti, joka nojautuu vahvasti konstruktivistiseen orientaatioon. Siten keskeistä on konstruoida eli rakentaa tietoa. TPL-mallissa, kuten sille läheisissä ongelmalähtöisen oppimisen (PBF) ja tutkivan oppimisen malleissa, korostuvat muun muassa itseohjautuvuus ja ryhmätyöskentely.

Tämä raportti jatkuu seuraavalla tavalla. Luvussa kaksi esitellään nykytila-analyysin tuloksia. Keskeiset elementit tässä luvussa ovat erilaiset pedagogiset mallit sekä Stadian ja EVTEKin kansainväliset toimintaympäristöt. Luvussa kolme esitellään

kehittämishankkeen metodologia. Luvussa neljä esitellään kehittämishankkeen keskeisiä tuloksia ja tämä kehittämishankeraportti päättyy yhteenvetokappaleeseen.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖT JA KANSAINVÄLISYYS

Toimintaympäristöä tarkasteltaessa tulee kansainvälistä ulottuvuutta tarkastella niin strategisella, tavoitteellisella kuin toimijakohtaisella tasolla. Väistämättä nousee esiin kysymys, mikä on kansainvälistymisen strategia? Johdantokappaleessa viitattiin jo kansainvälistymisen strategioihin, joita on viime vuosina tarkennettu. Ammattikorkeakoululaki (Suomen Valtio, 2003) määrittelee ammattikorkeakoulujen toimintaympäristöä seuraavasti:

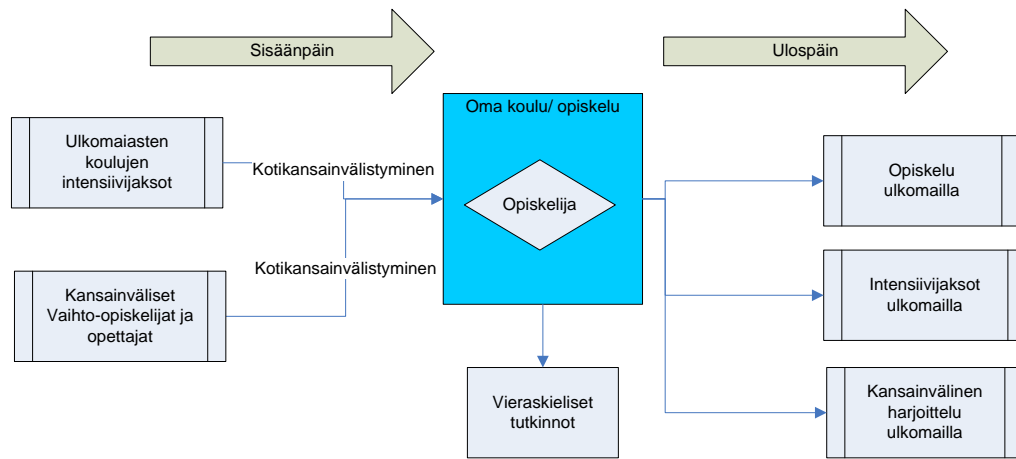
”Yhteistyö toimintaympäristön kanssa 5§

Ammattikorkeakoulun tulee tehtäviään suorittaessaan olla erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän sekä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen samoin kuin muiden oppilaitosten kanssa.”

Strategioiden toteuttaminen tapahtuu jalkauttamalla niiden keskeinen sisältö käytännön toimenpiteiksi. Siten keskeistä on myös tunnistaa, mitkä ovat kansainvälisyyden ja kansainvälisten hankkeiden tavoitteet eri toimijoille eli

- opiskelijoille
- opettajille
- oppilaitoksille
- muille toimijoille

Tarkastelen kansainvälisyyttä ensin lyhyesti opiskelijan näkökulmasta. Kuviossa 1 pyrin hahmottamaan kansainvälistymisen eri dimensiot opiskelijan näkökulmasta. Sisäänpäin suuntautuvalla kansainvälistymisen dimensiolla käsitetään tarkasteltavaan instituutioon tulevaa kansainvälistä virtaa, kuten esimerkiksi vaihto-opiskelijat, vierailevat opettajat sekä ulkomaisten instituutioiden järjestämät opintojaksot tarkasteltavassa laitoksessa. Ulospäin suuntautuvassa dimensiossa puolestaan on kyse opiskelijoiden liikkuvuudesta ulkomailla. Molemmat dimensiot toteuttavat insinööriopintojen strategiset tavoitteet: monikulttuurisuuden ja verkottumisen (Tekniikan Akateemisten Liitto (TEK), 2008). Liikkuvuuteen liittyvä kokonaisvaltainen kokemuseräinen oppiminen voidaan toteuttaa vain ulospäin suuntautuneen kansainvälisyyden myötä. Huomionarvoista kuviossa on se, että kansainvälisyys on yleensä yksisuuntaista ja usein myös yksilökeskeistä.

Kuvio 1. Kansainvälisyyden dimensiot opiskelijan näkökulmasta

Kuviosta 1 havaitaan myös, että opiskelijan näkökulmasta kansainvälisyys strategiana on ainakin teoreettisella tasolla toteutunut. Opiskelijalla on lukuisia eri mahdollisuuksia kansainvälistyä opintojensa kuluessa. Huomionarvoista on myös se, että usein palaute (feedback) puuttuu. Kansainvälistymiskokemus jää usein jakamatta sen tapahduttua.

Mitä nämä opiskelijoille suunnatut dimensiot sitten käytännössä merkitsevät opettajille? Mestenhauserin (2006) mukaan kansainvälinen opetus jakautuu seitsemään erilliseen osa-alueeseen. Näitä ovat:

1. akateemiset opinalat kuten kansainväliset suhteet
2. vieraat kielet
3. akateemiset opinalat kuten johtaminen
4. kansainvälisesti orientoituneet kurssit erityisesti ammatillisilla aloilla
5. vaihto-opiskelijat ja -opettajat
6. kansainvälisen opetuksen hallinto, yhteistyösopimukset
7. toimintalinjaukset

Mestenhauserin (ibid.) mukaan nämä erilliset osa-alueet tulisi saattaa kokonaiseksi yhteiseksi järjestelmäksi systeemiajattelun mukaisesti. Tämä ongelmاتیikka näkyy myös kuviossa 1. Kansainvälinen opetus on kompleksinen, moni-dimensioinen ja monitasoinen järjestelmä.

Tässä raportissa keskityn tarkastelemaan kansainvälisyyttä lähemmin opettajan näkökulmasta. Siten keskityn tässä luvussa tarkastelemaan erilaisia pedagogisia toimintamalleja ja Stadia ja EVTEK ammattikorkeakouluja toimintaympäristönä.

2.1 PEDAGOGISET TOIMINTAMALLIT

Tavallisimpia kansainvälistymismuotoja ovat olleet kansainvälinen opiskelijavaihto, työharjoittelu ulkomailla ja kansainväliset intensiivijaksot. Opiskelijavaihto vanhimpana kansainvälistymismuotona on kehittynyt siten, että prosessit ja toimintatavat tukevat opiskelijan lähtöä opiskelemaan ulkomaiseen korkeakouluun. Tämän toimintamallin toteutukseen on kehittynyt Euroopan taseisia vaihto-ohjelmia kuten Erasmus ja Sokrates (European Commission, 2008). Myös työharjoittelun osalta on ohjeistuksia ja kansainvälisiä toimintamalleja olemassa. Näihin perehdytään tarkemmin myöhemmin. Muiden kansainvälisten hankkeiden osalta näin ei vielä ole.

Esimerkiksi ulkomaille suuntautuvien intensiivijaksojen suunnittelulle ja toteutukselle ei ole olemassa mitään ohjeistusta eikä toimintamallia, vaan opettajat ovat oman osaamisensa varassa. Olisi kuitenkin hyvä, jos olisi olemassa toimintamalli. Se säästäisi aikaa ja varmistaisi sen, että keskeiset asiat tulee hoidettua hyvässä järjestyksessä, mikä näin ollen mahdollistaa täydellisen hyödyn intensiivijaksoista.

Tässä kehittämishankkeessa perehdytään kansainvälisten intensiivijaksojen suunnitteluun. Joko ulkomaiset opiskelijat tulevat Stadiaan intensiivijaksolle tai Stadian opiskelijat menevät ulkomaiseen korkeakouluun intensiivijaksolle opiskelemaan. Lisäksi perehdyn myös muihin opiskelijoiden kansainvälistymisen muotoihin.

2.1.1 Pedagogiset tavoitteet

Kansainvälistymisen pedagogisena tavoitteina on muun muassa kehittää ja täydentää osaamista kansainvälistymisen keinoin (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2008). Opetusohjelmia kehitetään siten, että ne mahdollistavat opiskelijoiden kansainvälistymisen ja koulujen vetovoimaisuuden uudella kilpailukyvyllä (Luoto, 2003). Monikulttuurisessa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen ja siten opiskelijan osaamisen lisääminen edesauttavat myös työllistymisessä. Pedagogisia tavoitteita ovat siis sekä teoreettiset että ammatilliset tiedot ja taidot, mutta myös edellytykset toimia asiantuntijatehtävissä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Siten pedagogiset tavoitteet ovat niin ammatillisia kuin tieteellisiäkin. Pedagoginen lähestymistapa voidaan jaotella esimerkiksi tiedon omaksumiseen tähtääviin malleihin ja osallistumiseen tähtääviin malleihin (Virtuaaliyliopisto, 2008). Ensimmäiseen sisältyvät tutkiva ja ongelmakeskeinen oppiminen sekä yleensäkin kokemuksellinen ja elämyksellinen oppiminen. Jälkimmäiseen

kuuluvat dialogi- ja vuorovaikutusperustaiset oppimismallit. Pedagoginen lähestymistapa määrittelee siis opiskeluprosessin tavoitteen ja etenemisen.

2.1.2 Oppimiskäsitykset ja opetus

Opintokokonaisuuksien pedagogiset tavoitteet riippuvat tavoitteiden laatijan lähestymistavasta kokonaisuuteen. Keskeisiä malleja ovat sisältölähtöinen, osaamislähtöinen, tietoteoreettinen ja toimintalähtöinen tavoitteiden asettaminen sekä näiden erilaiset yhdistelmät. (Helsingin Teknillinen Korkeakoulu, 2008).

Kun opiskelija toteuttaa kuviossa 1 ulospäin suuntautunutta kansainvälistymisdimensiotaan, ottaa hän vastuun pedagogisesta lähestymistavasta valitessaan ulkomaisia opintoja tai harjoittelupaikkoja. Oman oppilaitoksen järjestämät intensiivijaksot noudattavat tavallisesti oppilaitoksen kotimaassakin noudattamaa pedagogista lähestymistapaa. Näiden yhteensovittaminen opiskelijan näkökulmasta voi olla hankalaa.

Opettajan näkökulmasta haasteen muodostavat kuvion 1 sisäänpäin suuntautuneen dimension opiskelijat. Opettajan oppilaitoksen ja opettajan henkilökohtaisen valinnan pedagogiseen lähestymistapaan voi olla hyvin erilainen kuin ulkomaisten opiskelijoiden omassa oppilaitoksessa on. Tämä vaatii opettajalta enemmän suunnittelua ja toimintaa opetusjakson alussa ja aikana.

Oppimisessa on kysymys toistuvasta toiminnasta ja kehitymisestä, mikä johtaa muutokseen opiskelijan ajattelussa tai toiminnassa. Pyrkimyksenä on informaation lisääntymisen kautta mahdollistaa oppijan tiedon lisääntyminen siten, että oppija hyödyntää uutta tietoa eri tilanteissa. Keskeiset oppimiskäsitykset voivat poiketa huomattavasti toisistaan varsinkin eri toimintaympäristöissä.

Seuraavaksi esittelen lyhyesti erilaisia oppimiskäsityksiä. Oppimisorientaation tarkastelussa käytetään apuna useita lähteitä (Merriam & Caffarella, 1999 saatu opettajalta, Rauste - von- Wright, 1997, Tynjälä, 2000). Hyvä yhteenveto tutkivista ja kehittäivistä lähestymistavoista on myös Rohwederin ja Virtasen toimittamassa julkaisussa Kohti kestävästä kehitystä (Rohweder & Virtanen, 2008).

Behavioristinen orientaatio

Behavioristinen oppimiskäsitys perustuu lähinnä objektivistiseen ja empiristiseen ajatteluun. Behavioristisen orientaation mukaan tietoa maailmasta saadaan siten

kokemusten ja aistien avulla. Behavioristinen koulukunta aikuiskasvatuksessa keskittyy taidon kehittymiseen ja kasvatukseen. Siten opettajan rooli nähdään tässä oppimiskäsityksessä lähinnä tiedon siirtäjänä opiskelijalle.

Kognitiivinen orientaatio

Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä keskeistä on oppijan sisäisen kognitiivisen prosessin toiminta ja sitä kautta henkisen kapasiteetin ja oppimisen taidon kehitys. Näkemyksenä tässä oppimisorientaatioissa on mielen toiminnan kautta muuttuminen ja viime kädessä jopa itseohjautuva oppiminen.

Humanistinen orientaatio

Avainkäsitteenä humanistisessa psykologiassa on elämyksellinen tai kokemuksellinen oppiminen. Äärilaidan näkemyksiin liittyvät lisäksi henkisen kasvun ja oman identiteetin lujittamisen korostaminen, normeista vapautuminen ja "flow" -kokemusten etsiminen. Koulutuksessa kokemuksellisessa oppimisessä tavoitteena on usein toimintatapojen uudistaminen ja erilaisten menetelmien kokeilu sekä elämysten ja kokemusten tuottaminen.

Sosiaalisen oppimisen orientaatio

Sosiaalisen oppimisen orientaation keskeinen näkemys oppimisprosessista perustuu ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Siten kasvatuksellisenä tehtävänä on kehittää uusia rooleja ja käyttäytymismalleja.

Konstruktivistinen orientaatio

Konstruktivismi on tällä hetkellä kasvatustieteessä lähinnä ns. sateenvarjotermi "uusille" oppimiskäsityksille, joissa keskeistä on konstruoida eli rakentaa tietoa. Opettajan roolina on keskustella oppijan kanssa ja auttaa oppijaa erilaisten merkitysskeemojen rakentamisessa. TPL -menetelmä on pitkälti konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen perustuva menetelmä ja siinä pyritään vuorovaikutukseen ja itseohjautuvuuteen. Oppija on konstruktivisessa orientaatioissa aktiivinen (Tynjälä, 2000) kun taas opettajan rooli on lähinnä oppimisprosessin ohjaaja, taustahenkilö.

Pedagogiset orientaatiot vaihtelevat maittain, kouluittain ja koulutusohjelmittain. Siten kansainvälisessä ympäristössä toimiminen merkitsee sitä, että opiskelijan ja opettajan tulisi aina tunnistaa pedagoginen orientaatio. Orientaatioiden ymmärtämisellä pystytään siten myös myötävaikuttamaan oppimistulokseen. Sisäänpäin ja ulospäin suuntautuvassa kansainvälistymisessä orientaatiolla voi olla suurikin merkitys esimerkiksi valittaessa

yhteistyökouluja. Siten pedagoginen lähestymistapa tulisi nostaa merkittävään rooliin kansainvälisyyskeskustelussa.

2.1.3 Projekteissa oppiminen

Stadian TUTAssa on käytössä lukuisia eri oppimis- ja ohjauskäytäntöjä. Pääsääntöisesti projektissa oppimisen mallia eli Total project learning (TPL) -menetelmää suositellaan ohjausmallina. TPL -menetelmän lisäksi maailmalla tunnetaan myös muita vuorovaikutteisuutta, yritys yhteistyötä ja monimuotoista opetusta painottavia malleja. Näihin kuuluvat muun muassa **Problem-Based Learning (BPL)**, suomeksi ongelmaperustainen oppimisen malli ja **Learning by Developing (LbD)**, suomeksi tutkiva oppiminen kehittämishankkeissa. Metropolia ammattikorkeakoulun (Metropolia ammattikorkeakoulu, 2008a) strategia, organisaatio- ja henkilöstösuunnitelma sekä toiminta- ja taloussuunnitelma valmistuivat vuoden 2007 aikana. Metropolian opetuksessa pyritään käyttämään ns. **CDIO -menetelmää**. CDIO lyhenne tulee englanninkielisistä sanoista Conceive — Design — Implement — Operate. CDIO -menetelmä on innovatiivinen koulutusohjelma nimenomaan insinöörikoulutuksen alalle (CDIO, 2007).

CDIO-menetelmä korostaa opetussuunnitelmassa sisältöä ja opintojen suorituksen paikkaa sekä sitä, miten opetetaan ja opitaan eli pedagogisia asioita. CDIO-menetelmänä korostaa aktiivista oppimista ja opiskelijan aktiivisempaa roolia opinnoissaan. CDIO-menetelmässä oppijaksoja toteutetaan standardisoidun CDIO ohjelman muodossa. Lisäksi CDIO- menetelmässä, opetussuunnitelmien muokkaamisessa ja vuositeemojen valinnassa on kysymys osaamisalueisiin keskittymisestä. (CDIO, 2008)

CDIO -menetelmä on linjassa TPL -menetelmän kanssa, eikä sinällään tuota ongelmia soveltaa Stadian tuotantotalouden koulutusohjelmassa. Päinvastoin CDIO tukee jo aloitettua oppimismenetelmää korostamalla insinöörien opetuksen muutosta. Perinteisessä opetuksessa oppijaksot ovat usein sirpaloituneita ja kokonaisuuden hahmottaminen on vaikeaa. TPL -menetelmässä opintoja ei pyritä jaottelemaan perinteisiin oppiaineisiin. Jos perinteinen opetus perustuu vain sarjaan irrallisia oppiaineita ja kursseja, joissa oppimista mitataan yksittäisten kokeiden avulla, niin TPL-toteutuksen mukaan oppimisprojektit suunnitellaan siten, että opiskelijalle muodostuu ammattialan kannalta keskeisiä tieto- ja osaamiskokonaisuuksia. Nämä oppimisprojektit muodostavat koko opiskeluajan kestävä kokonaisuuden, joka johtaa kansainvälisen teollisuuden vaatimukset täyttävään insinööriyyteen opiskeluajan kuluessa (Helsingin

ammattikorkeakoulu Stadia, 2006). Jos verrataan näitä opetusmenetelmiä, niin perinteisten kurssien tavoitteena on henkilökohtainen oppiminen. Kurssien sisällön tenttimisen jälkeen niistä tulisi jäädä opiskelijalle tietoa. Oppimisprojektien tavoitteena on ongelmien ratkaisu ja saada aikaan jotakin hyödyllistä todellisessa elinkeinoelämässä. Siten teoreettinen tieto pyritään soveltamaan käytännön tekemiseen. TPL-menetelmän avulla pyritään yhdistämään tehokas ja syvä oppiminen, tutkimus- ja kehitystyö sekä yhteistyö yrity maailman kanssa. Tarvittava oppiminen on siten rakennettu oppimisprojekteihin. Siten projektit ovat eräänlaisia oppimisen välineitä, joilla luodaan tehokas oppimisympäristö ja -prosessi koko opiskelun ajaksi.

Käytetyssä TPL -menetelmässä projektityötä tukevat lisäksi luennot, valittu kirjallisuus, teollisuudesta poimitut esimerkit, ryhmätyöt ja työpajat. Sekä opiskelijoilla että opetukseen osallistuvilla on käytössään myös virtuaalinen oppimisympäristö (Moodle), jossa asioista voidaan keskustella ja jakaa tietoa sovellettujen WIKI-sivujen sekä blogien avulla. Monipuolisuudessaan TPL -menetelmä eroaa hiukan Laurea ammattikorkeakoulun käyttämästä LbD-mallista (Laurea ammattikorkeakoulu, 2008c), jossa tutkiminen näyttää olevan keskeisellä sijalla.

TPL -menetelmässä oppijan tulee olla aktiivinen. Lisäksi TPL -menetelmässä pyritään ongelmien avulla oppimiseen, joka on keskeistä konstruktivistisessä orientaatioissa (Tynjälä, 2000). Konstruktivistinen oppimiskäsitys on sangen laaja, mutta sitä voidaan myös hyvin pitää yhtenä keskeisenä lähtökohtana TPL -menetelmässä. Oppimisteoreettisesti kombinaatio-malli, jossa yhdistetään muun muassa kokemusperäinen oppiminen, työssä oppiminen ja projektioppiminen on mahdollista toteuttaa myös insinöörikoulutuksessa.

Erilaisesta oppimisorientaatiotaustasta tuleville Stadian käyttämä opiskelumalli ja oppimisorientaatio voivat aiheuttaa ongelmia. Siten kansainvälisten opiskelijoiden ja opettajien tulisi saada merkittävästi tietoa ja ohjausta käytettävästä oppimisorientaatiosta. Siten heille muodostuisi selkeä kuva opintojen kokonaisuudesta ja siihen liittyvistä toimista. Integroituminen suomalaisiin opiskelijoihin ryhmätöiden ja projektien avulla vahvistuisi. Sama koskee kääntäen myös suomalaisia opiskelijoita heidän siirtyessään ulkomaille: oppimisorientaatio voi olla hyvinkin erilainen kuin se, mihin omassa koulussa on totuttu.

2.1.4 Keskeiset haasteet kansainvälisessä opetuksessa

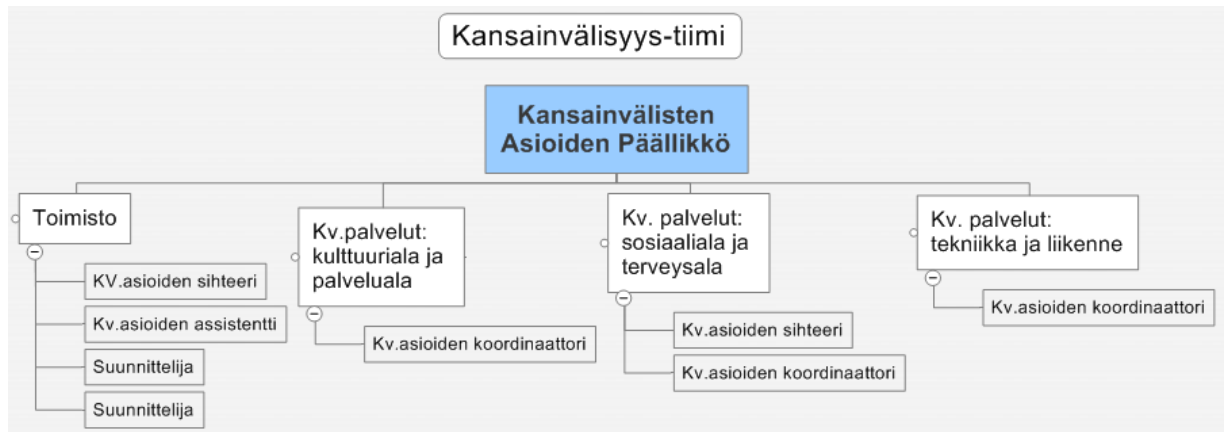
Edellä kuvatut pedagogiset lähestymistavat muodostavat opetuksessa haasteen siinä, että ulkomaiset opiskelijat eivät välttämättä omaa samoja opiskelutaitoja kuin omat oppilaat. TUTAssa opetushenkilöstö rakentaa yhteisiä opintokokonaisuuksia. Jos ulkomainen opiskelija tulee mukaan opintoihin kesken tai ilman perehdytystä opintojen suorittamiseen, voi hänellä olla suuria ongelmia saada opintosuorituksia toteutettua. Vastaavasti TPL- mallista siirtyville opiskelijoille esimerkiksi behavioristinen orientaatio voi tuntua sangen vaikealta. Lisäksi opetuksessa nousee esiin myös kansalliseen ja uskonnolliseen kulttuuriin liittyviä tekijöitä, jotka on otettava opetuksessa huomioon. Siten ulkomaisille opiskelijoille tulisi tarjota myös oppimistaitoihin liittyvää opetusta, jotta heidän substanssioppimisensa paranisi. Esimerkiksi intensiivijakson (joko kotimaassa tai ulkomailla), johon osallistuu sekä omia että ulkomaisia opiskelijoita, toteuttaminen tuo esille samat haasteet.

Pedagogisten orientaatioiden yhteensovittamisen lisäksi kansainvälisyyden keskeisenä haasteena on usein kansainvälisyyteen liittyvien prosessien hallinta. Vaikka oppilaitoksella on kansainvälisyyteen liittyvissä asioissa lukuisia henkilöitä toimimassa, on niihin liittyvät prosessit joko osittain määrittelemättömiä tai liian monimutkaisia. Tiedon saaminen on myös hankalaa. Mikäli kansainvälinen toiminta kuvattaisiin kokonaisvaltaisena prosessina, jossa kaikkien eri osallistujien rooli ja merkitys olisi selkeästi kuvattu, saisi tästä toiminnasta esiin enemmän. Kysymys siitä, pystyykö opiskelija hahmottamaan erilaiset pedagogisest orientaatiot ja lyhyessä ajassa mukautumaan ko. orientaatioon on keskeinen. Opettajalle opetuksellinen näkökulma ulkomailla suoritetuista opinnoista on sangen hankala selvittää, koska opiskelija yleensä esittää vain todistuksen suorituksistaan. Se, mitä on opittu ja miten opetus nivoutuu kokonaisuuteen, jää usein sekä opiskelijan että opettajan omille harteille.

2.2 STADIAN TUOTANTOTALOUDEN KOULUTUSOHJELMAN KANSAINVÄLISYYS

Tässä luvussa esittelen Stadian kansainvälisyyttä erilaisten vaihtoehtojen avulla. Esitykset ovat sangen lyhyet, koska niistä on kattavat Internet sivustot sekä suomeksi että englanniksi www.stadia.fi. Painopisteenä esityksessä on jälleen TUTAn näkökulma.

Stadiassa kansainvälisyys-tiimin eli kansainvälisten asioiden toimiston yhteystiedot ja työjako on myös esitelty MESTA -portaalissa. Tiimissä työskentelee yhteensä 10 henkilöä. Työnjako on seuraavanlainen

Kuvio 2. Stadian kansainvälisyys-tiimi (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2008)

Organisaatiokaaviosta (kuvio 2) havaitaan, että jokaiselle osaamisalueella on nimetty vähintään yksi kansainvälisten asioiden koordinaattori. Kv-asioiden koordinaattori huolehtii tämän osaamisalueen kansainvälisistä toiminnoista ja toimii opiskelijoihin päin tiedonlähteenä. He toimivat myös opiskelijan kansainvälistymismotivaatioon vaikuttaen jakamalla sekä tietoa että kokemuksia (Luoto, 2003).

2.2.1 Englanninkieliset tutkinnot

Stadiassa insinöörin perustutkintoa ei ole mahdollista suorittaa TUTAssa englannin kielellä. TUTAn koulutusohjelmassa kansainvälisyys näkyy opetuksessa siten, että kolmas opintovuosi toteutetaan englanninkielisenä opetuksena kokonaan. Lisäksi TUTAan saapuvat vaihto-opiskelijat osallistuvat kolmannen vuosikurssin opetukseen, koska opetuskielenä on englanti.

Stadian TUTAssa on mahdollisuus suorittaa Ylempi AMK insinööritutkinto (Master's), joka toteutetaan englannin kielellä. Jatkossa myös Metropoliasa toteutetaan sama opintokokonaisuus (Metropolia, 2008). Koulutukseen valitaan valintakokeen perusteella kriteerit täyttäviä opiskelijoita. Opetus järjestetään yhteistyössä eri oppilaitoksista tulevien opettajien johdolla.

Tässä kehittämishankkeessa englanninkieliset tutkinnot on jätetty tarkemman tarkastelun ulkopuolelle.

2.2.2 Opiskelijavaihto

Stadia kuuluu lukuisiin kansainvälisiin yhteistyöjärjestöihin, joissa tarkoituksena on helpottaa sekä opiskelijoiden että opettajien kansainvälistymistä. Täydellinen lista jäsenyyksistä löytyy Stadian kotisivuilta osoitteesta <http://www.stadia.fi/english/international/memberships.asp> (Stadia ammattikorkeakoulu, 2008)

Stadiaan TUTAlle tulee vuosittain muutama ulkomainen opiskelija lähinnä Euroopasta. Kansainvälisillä vaihto-opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella joko 3 kuukauden jakso tai koko lukuvuosi.

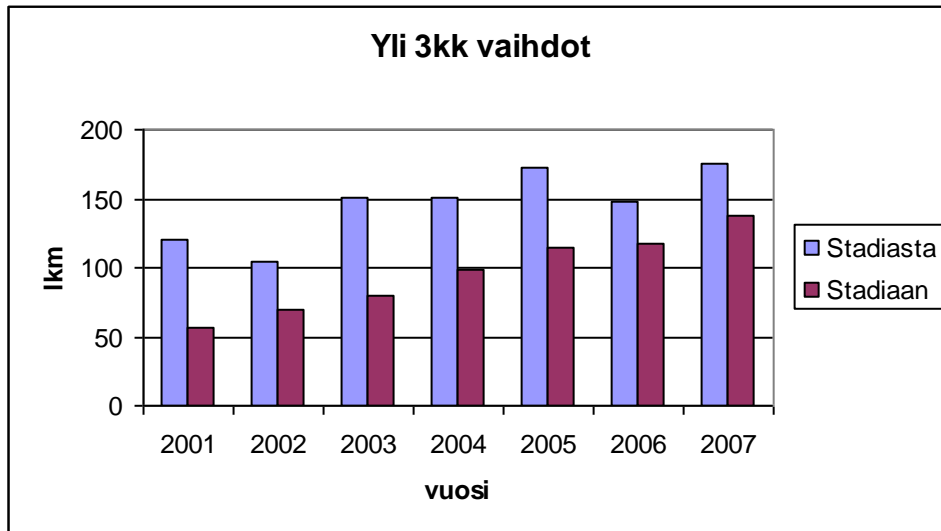
Stadian TUTAn opintosuunnitelmaan kuuluu pakollinen kolmen kuukauden ulkomaanjakso, jonka opiskelija voi toteuttaa halutessaan eri tavoin. Opiskelija voi osallistua opiskelijavaihtoon opiskelemalla tutkintoon liittyviä aineita ulkomaisessa korkeakoulussa. Opiskelija voi toteuttaa kansainvälistymisjakson myös suorittamalla työharjoittelun ulkomailla. Suurin osa opiskelijoista hakeutuu opiskelemaan ulkomaille joko kolmeksi kuukaudeksi tai koko lukuvuodeksi. Kuviossa 3 esitellään TUTAN vaihto-opiskelijatilastoja vuodelta 2007.

Teli					
Lähtevät opiskelijat			Tulevat opiskelijat		
Kohdema	Pitkät vaihdot	Lyhyet vaihdot	Lähtömaa	Pitkät vaihdot	Lyhyet vaihdot
Tuotantotalous					
ALANKOMAAT	1	22			
			KREIKKA	1	
			LATVIA	1	
			LIETTUA	1	
			PUOLA	2	
RANSKA	2		RANSKA	3	
SAKSA	1		SAKSA	3	
TANSKA	4				
THAIMAA	2				
USA	6		USA		14
YHT.	16	22		11	14

Kuvio 3. Stadian kv vaihto, opiskelijavaihto TUTA 2007 (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2008)

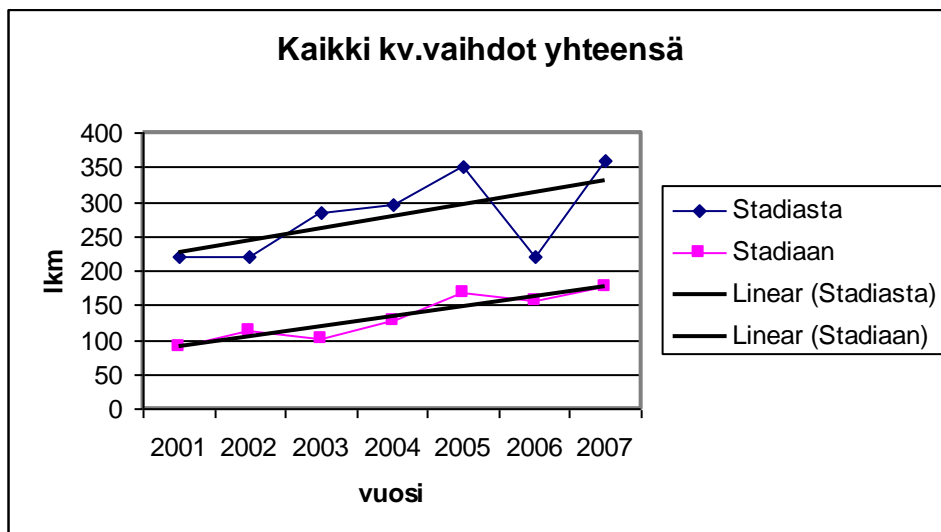
Kuvion 3 mukaan, Stadian tekniikan ja liikenteen opiskelijoista suurin osa valitsee lyhyen (3 kuukauden) vaihdon. Stadiaan opiskelemaan saapuu opiskelijoita sekä pitkään että lyhyeen vaihtoon.

Seuraavassa kuviossa 4 on esitetty Stadian kansainvälisen toimiston keräämää tilastointia kansainvälisestä opiskelijavaihdosta sekä työharjoitteluvaihdosta. Tilasto koskee koko Stadiaa. Ensimmäinen kuvio kertoo yli kolme kuukautta kestäneet opiskelija- ja työharjoitteluvaihdot Stadian osalta. Kuten kuviosta nähdään, on ns. pitkien vaihtojen osuus Stadiaan tulevien vaihto-opiskelijoiden osalta vuosittain kasvanut. Vastaavasti Stadian opiskelijoiden ns. pitkän vaihdon valinneiden määrä on pysynyt suhteellisen tasaisena.

Kuvio 4. Yli 3 kuukautta kestäneet opiskelijavaihdot (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2008)

Seuraavassa kuviossa 5 tarkastellaan kaikkia toteutuneita opiskelija- ja työharjoitteluvaihtoja yhteensä. Kuviosta voidaan havaita, että sekä Stadiaan saapuvien että Stadiasta vaihtoon lähtevien opiskelijoiden määrä on nousujohteinen.

Kuvio 5. Stadian kansainväliset vaihdot, kaikki (lähde. Stadia)

Stadian kansainvälisten asioiden toimisto on koonnut kansainväliseen vaihtoon liittyvän ohjeistuksen Internet-pohjaiseen MESTA -portaaliin. Ohjeistus Stadiasta vaihtoon lähteville sisältää muun muassa tietoa apurahoista, kansainvälisen vaihdon opintotuesta, vaihto-ohjelmista ja vaihto-oppilaitoksista. Yhteistyökoulut eli vaihto-oppilaitokset on luettelossa ryhmitelty vaihto-ohjelmittain: Erasmus, Nordplus ja Muut sekä koulutusaloittain. Myös paikkojen lukumäärä ja vaihdon pituus on listattu. ERASMUKSEN kautta on 6 oppilaitosta kaikille koulutusohjelmille ja TUTAlle 7. Nämä kaikki vaihtokoulut ovat yli 3 kuukauden vaihtoajalle. Lisäksi kaikille koulutusaloille on yhteensä 3 Skandinaavista koulua NORDPLUS -ohjelmasta. Ryhmässä muut -ohjelmat on mahdollisuus päästä 6 vaihtokouluun. Tämä on avoin kaikille koulutusohjelmille. Lisäksi on 3 TUTAlle suunnattua vaihtokoulua. Yhteensä on listattuna koko Stadian osalta noin 300 vaihto-koulua.

2.2.3 Kansainvälinen työharjoittelu

TUTAn opintoihin kuuluu kansainvälinen harjoittelujakso kolmannella vuosikurssilla. Opiskelijat voivat toki mennä kansainväliseen harjoitteluun myös muina aikoina. Kansainvälisen harjoittelun tavoitteena on joko opiskella tai työskennellä vähintään kolmen kuukauden jakso Suomen ulkopuolella. Stadiassa kansainvälisyyden merkitys on korostunut. Siten Stadian ”Kansainvälisen Toiminnan Strategia 2004–2006” (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2004) on esitelty myös oppilaitoksen kotisivuilla. Uudenpää kansainvälisen toiminnan strategiaa ei ole laadittu. Kansainvälistymistoimintoihin on liitetty tietyt roolit (kuten kansainvälisten asioiden sihteerit ja koordinaattorit), jotka pyrkivät tukemaan niin oppijoita kuin opetushenkilökuntaa kansainvälisten hankkeiden eteenpäin viemiseksi.

Kansainvälisessä työharjoittelussa ulkomaanharjoittelujaksolla on siten mahdollista tutustua eri yrityksiin tai organisaatioihin, erilaisiin työkuultuureihin ja toimintatapoihin sekä parantaa samalla sosiaalisia taitoja. Opiskelijan itsenäistymisen kannalta on huomioitavaa, että kansainvälinen harjoittelu suoritetaan yleensä yksin.

Myös kansainvälisen työharjoittelun osalta Stadian kansainvälisten asioiden toimisto on koonnut kansainväliseen vaihtoon liittyvän ohjeistuksen MESTA -portaaliin. Kansainvälisen työharjoittelun osalta opiskelijoilta vaaditaan enemmän omaa aktiivisuutta esimerkiksi harjoittelupaikan etsimisen suhteen. Monipuoliset ohjeistukset auttavat opiskelijoita itseohjautuvaan toimintaan.

Seuraavassa kuviossa 6 esitellään TUTAN kansainvälistä työharjoittelutilastoja vuodelta 2007. Kuten kevään tilastosta huomataan, ei työharjoittelu ole vuonna 2007 ollut TUTAn osalta suosittua.

Teli					
Lähtevät harjoittelijat			Tulevat harjoittelijat		
Kohdema	Pitkät vaihdot	Lyhyet vaihdot	Lähtömaa	Pitkät vaihdot	Lyhyet vaihdot
Tuotantotalous					
JAPANI	1				
THAIMAA	1				
YHT.	2	0		0	0

Kuvio 6. Kansainvälinen vaihto, harjoittelijavaihto, kevät 2007 (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 2008)

2.2.4 Kansainväliset intensiivijaksot

Intensiivijaksot tarjoavat mahdollisuuden tiettyyn oppiaineeseen keskittymiseen. Kursseilla on tarkoitus keskittyä muutamaa keskeisiin asioihin ja syventää opiskelijoiden jo oppimaa tietoa. Tässä raportissa intensiivijaksolla tarkoitetaan yleisesti lyhyttä opetusjaksoa, johon osallistuu opiskelijoita ja opettajia vähintään kahdesta maasta.

Intensiivikurssit opetusmuotona toimivat sekä siten että Stadiaan tulee ulkomainen intensiiviryhmä tai Stadian oppilasryhmä lähtee ulkomaille intensiivikurssille. Intensiivijakson koordinaattorina toimii yleensä opettaja (Luoto, 2003). Opettaja koordinoi siis intensiivijaksoa muiden töiden ohella.

Intensiivikurssien järjestelyissä ollaan TUTAssa oltu yleensä liian nopealla aikataululla liikkeellä. Varsinkin pedagoginen suunnittelu on jäänyt yksittäisten opettajien oman harkinnan varaan. Vaikka intensiivijaksolle on asetettu pedagogisia näkökulmia, on niistä tavoitteista jääty. Toinen huomion arvoinen seikka on se, että intensiivijaksojen ajankohdat eivät ole olleet järkeviä: joko lukukauden alussa tai lopussa siten, että kouluissa ei ole enää muuta opetusta eikä siten myöskään toisia oppilaita. Siksi intensiivijaksolla opiskelevat eivät voi kohentaa sosiaalisia taitojaan toisten opiskelijoiden kanssa.

Monimuotoiseen opiskeluun soveltuvat hyvin myös intensiivijaksot. Stadiassakin on käytetty uusia oppimisalustoja ja videotunteja intensiivikurssien täydentäjänä ja tukena. Monimuoto-opiskelu on erilaista ja motivoivaa opiskelijankin näkökulmasta. Erilaisten oppijoiden tasomittausta ei yleensä suoriteta ennen intensiivijaksoa. Siitä johtuen

intensiivikurssien pedagoginen vaikutus voi jäädä vähäiseksi. Vuorovaikutteisuus ja aktiivinen toiminta opiskelijoiden suunnasta ei välttämättä ole toteutunut toivotulla tavalla, koska opiskelijoille ei ole intensiivijakson toimintamallit ja tavoitteet olleet riittävän selkeitä.

Tavoitteena kehittämishankkeessa on luoda kattava prosessikuvaus intensiivijaksojen suunnittelusta ulkomaisessa kontekstissa. Toistaiseksi ei ole ollut ohjeistusta tai prosessia siitä, miten ko. intensiivijaksot voidaan suunnitella ja toteuttaa. Koska ulkomaisten intensiivijakson toteuttamiseen liittyy myös paljon operatiivista suunnittelua, on se myös pyritty ottamaan huomioon tässä kehittämishankkeessa. Näkökulmana on intensiivijaksoa suunnittelevan opettajan näkökulma. Koska lähtökohtaisesti ko. intensiivijaksossa on myös ulkomaalaisia tahoja, on yhteistyömallien kehittäminen koulutuksen alueella keskeistä.

2.3 EVTEK AMK KANSAINVÄLISYYS

EVTEK AMKssa kansainvälisyys on osa koulun strategiaa. Kansainvälisyysstrategiaa toteutetaan lähinnä opiskelija- ja opettajavaihtojen kautta. Molemmiin suuntainen opiskelijavaihto perustuu yhteistyökoulujen verkostoon ja on sangen vilkasta. Toinen keskeinen kansainvälistymisen malli EVTEKissä on kotikansainvälistyminen. Näistä malleista myöhemmin tarkemmin. EVTEKin kansainvälistymisestä on myös kattavat www-sivustot (Evetek ammattikorkeakoulu, 2008), joiden mukaan EVTEK osallistuu muun muassa aktiivisesti seuraaviin ohjelmiin: Lifelong Learning Programme, Nordplus, Ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian yhteistyöverkosto ja UNEVOC (The International Project on Technical and Vocational Education of UNESCO). Seuraavaksi lyhyet esittelyt aiheista em. sivustojen mukaan.

2.3.1 Opiskelijavaihto

Opiskelijavaihdolla tarkoitetaan joko yhden tai kahden lukukauden pituista opiskelujaksoa ulkomailla EVTEKin yhteistyöoppilaitoksessa. EVTEKillä on vaihtosopimuksia yli 130 yliopiston tai ammattikorkeakoulun kanssa Euroopassa, Aasiassa, Kanadassa ja Venäjällä. Vaihtosopimuksilla pyritään maksuttomaan vaihto-opiskeluun ja siitä poikkeuksena on vain tekniikan koulutusalan vaihtokohde University of Shanghai, Kiina. Vaihtoaika on sijoitettu 3. opiskeluvuodelle yleensä.

2.3.2 Kotikansainvälistyminen

Kotikansainvälistymisellä EVTEKissä tarkoitetaan sellaisia kansainvälistymishankkeita, jotka voidaan suorittaa kotimaassa. Opiskelijat, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua vaihto-ohjelmiin, voivat opintojensa ohella hankkia työelämän edellyttämää kansainvälistä osaamista nk. kotikansainvälistymisen avulla. Kotikansainvälistymisen malleja on monia kuten esimerkiksi kansainvälisyyttä käsittelevien kurssien opiskelu, työharjoittelun suorittaminen kansainvälisessä yrityksessä Suomessa sekä opinnäytetyön tekeminen yhdessä ulkomaalaisen opiskelijan kanssa. Lisäksi on tarjolla muutama toisenlainen kansainvälistymismalli.

International Project Week (IPW)

Keväisin järjestettävä International Project Week (IPW) on intensiiviviikko, jonka aikana sekä liiketalouden että kansainvälisten kaksoistutkintojen opiskelijat suorittavat opintoihinsa pakollisina kuuluvan Business Ethics -opintojakson yhdessä. Opettajina kursilla toimii EVTEK liiketalouden yksikön kansainvälisten partnerikorkeakoulujen opettajia.

kv-päivät

Joka syksy ja kevät järjestetään EVTEKin Espoon ja Vantaan toimitiloissa kansainväliset päivät, kv-päivät, joissa EVTEKissä opiskelevat vaihto-opiskelijat ja kansainväliset tutkinto-opiskelijat esittelevät omia maitaan. Keväällä 2008 EVTEKin aula oli täynnä opiskelijoiden kojuja ja esityksiä. Tarjolla oli monipuolisesti niin tietoa, musiikkia, tanssiesityksiä kuin ruokaakin. Lisäksi EVTEKissä olevat vaihto-opiskelijat sekä EVTEKistä vaihdossa olleet opiskelijat suosittelevat vaihtokorkeakoulujaan opiskelijoille.

KV-tutorointi

Kv-tutoroinnin tavoitteena on saada vaihto-opiskelija tuntemaan itsensä tervetulleeksi ja auttaa ulkomaalaista opiskelijaa tutustumaan suomalaisopiskelijoihin sekä sopeutumaan opiskeluun EVTEKissä, opiskelijaelämään, kulttuuriin ja maahan. Lisäksi tavoitteena on luoda myönteinen kuva Suomesta ja pääkaupunkiseudusta sekä EVTEKistä opiskelupaikkana. Suomalaiselle opiskelijalle kv-tutorointi on keino kansainvälistymiseen kotimaassa.

2.4 KANSAINVÄLISYYDEN HAASTEET

Stadian va. rehtori Liljanderin (2004) vuonna 2004 antaman lausunnon mukaan Bolognan prosessi ja suomalainen duaalimalli eivät takaa eurooppalaisille opiskelijoille

samankaltaisia opiskelija eri maissa, puhumattakaan Euroopan ulkopuolisista maista. Eri maissa noudatetaan erilaisia pedagogisia ratkaisuja ja opintojen sisällöt poikkeavat eri vuosikurssien välillä. Rakenteellinen samankaltaisuus ei merkitse välttämättä opiskelun sisällön samanlaisuutta. Lisäksi hän huomauttaa, että kansainvälistyminen ja kansainvälisen toiminnan strategiat jäävät usein integroimatta koulun muuhun toimintaan. Siten eri yksiköt, opiskelijat ja koko henkilökunta eivät pääse osallistumaan kansainväliseen toimintaan.

Kuten edellä kuvattiin, on sekä Stadiassa että EVTEKissä myös erilaisia kansainvälistymistoimintoja. On myös huomion arvoista se, että EVTEKissä on nimenomaan korostettu kotikansainvälistymistä sekä sitä miten kansainväliset vaihdokit integroidaan kertomaan omasta kulttuuristaan ja maastaan myös muille opiskelijoille. Tämä on Stadiassa jäänyt vähemmälle.

Opettajan näkökulmasta kansainvälisyyden liikkuvuus-dimensio tuo lisähaasteita: Esimerkiksi kansainvälisen opiskelijan osaamisen arviointi ennen opintojaksojen alkamista tulisi tehdä. Kansainväliseen liikkuvuuteen osallistuvan opettajan pedagogisten valmiuksien arviointi tulisi myös selvittää etukäteen. Opettajan liikkuvuus-kansainvälisyys on mahdollista, mutta pienissä koulutusohjelmissa korvaavien resurssien järjestely voi olla vaikeaa.

Stadian ja EVTEKin yhdistyminen Metropolia ammattikorkeakouluksi 2008 aiheuttaa muutoksia. Tätä raporttia kirjoitettaessa on vielä epäselvää, miten kansainvälisyystoimintoina organisoidaan samoin kuin minkälaisia prosesseja opetuksen suhteen muutenkin on valmisteluissa työstetty. Lähtökohtaisesti Stadia ja EVTEK poikkeavat sangen paljon toisistaan varsinkin kansainvälistymisen osalta:

- erilaiset prosessit
- erilaiset henkilöstöresurssit
- erilaiset oppimiskäsitykset
- Stadiassa enemmän kansainvälisiä hankkeita ja EVTEKissä vahva kotikansainvälistymisen perinne

Kotikansainvälistyminen konseptina on uusi ja aiheuttaa päänvaivaa määrittelyltään (Teekens, 2006b). Caglarin (2006) mukaan rakenne ja tiedon tuottaminen tulisi erityisesti huomioida kansainvälisessä toiminnassa. Grunzweig (2006) huomauttaa, että teknologian kehittymisen myötä kotikansainvälistyminen on merkityksellisempää kuin ennen. Siten teknologiset ratkaisut tuovat opiskelijoille mahdollisuuden osallistua kansainvälisiin aktiviteetteihin ilman liikkuvuutta. Siten aiemmin esitettyyn kuvioon 1 tulisi lisätä vielä

Internetin ja muun teknologian hyödyntäminen kansainvälisesti. Kotikansainvälistymisen etuna voidaan pitää sitä, että se on todellisen yhteistoiminnan eikä kilpailun tulos (Grunzweig, 2006). Niin ikään siinä kansainvälinen opetus käännetään yhteisölliseksi toiminnaksi.

Myös yhteistyöverkostot ovat havainneet tarvetta tiedonvaihdolle ja yhteistoiminnalle. Esimerkiksi korkeakoulujen kansainvälisten asioiden hallinnon kevätpäivät järjestetään Helsingissä 12.-14.5.2008 (CIMO, et al., 2008).

3. METODOLOGIA

Tässä luvussa esitellään kehittämishankkeen metodologiaa. Tässä raportissa esitelty tutkimus noudattaa laadullisen tutkimuksen systematiikkaa. Ilmiötä tarkastellaan monipuolisesti erilaisin laadullisen tutkimuksen keinoin. Tutkimusstrategiana on käytetty induktiivista strategiaa eli tarkoituksena on ollut kerätä olemassa olevaa tietoa eri keinoin ja luoda sen avustuksella konseptuaalinen malli. Siten tutkimuksessa noudatetaan Eisenhardtin (1989) mallia tutkimuksen etenemisestä. Tutkimukseen liittyvää tietoa on kerätty monipuoliseen kirjallisuuteen perehtymällä, havainnoimalla, opiskelijapalautteilla, epävirallisten keskustelujen avulla ja haastatteluin. Tämä tutkimus on luonteeltaan kuvaavaa ja se kuuluu tapaustutkimuksen kategoriaan.

Tutkimuksen kulku noudattelee löysästi Brinnergin ja McGrathin (1985) esittämää empiirisen tutkimuspolun linjauksia, jossa edetään esitutkimusvaiheesta tutkimuksen suorittamisen kautta yleistämiseen. Esitutkimusvaiheessa pyritään esittelemään kehittämishankkeen ongelmatiikka, tutkimukselliset kysymykset sekä tavoitteet kehittämishankkeelle. Tämä on tapahtunut luvussa 1. Varsinainen tutkimuksen aikana havainnoihin ja muulla tavoin kerätyn tiedon avulla pyritään muodostamaan ensin nykytilanne (luku 2). Sen jälkeen pyritään yksilöimään kehitettävät kohteet ja muodostamaan malli tulevasta ratkaisusta. Yleistettävyytensä tässä kehittämishankkeessa ei ole keskeinen, sillä mallia ei tulla testaamaan todellisuudessa vaan se annetaan korkeakoulujen käyttöön sovellettavaksi.

3.1 TAUSTAMATERIAALIEN HANKINTA

Taustamateriaalina tässä kehittämishankkeessa on käytetty ammattikorkeakoulujen (kuten Stadia, Evtek, Metropolia ja Laurea) sähköisiä lähteitä sekä Opetusministeriön sivustoja. Oheismateriaalia on myös kerätty kansainvälisten asioiden toimiston avustuksella sekä ulkoisista tietolähteistä ja kirjallisuudesta ja myös jo toteutetuista kehittämishankkeista. Lisäksi käytettävissä on ollut erilaisia Stadian valmistelemia prosessikuvauksia. Lisäksi opiskelijoilta on kerätty vuosina 2007-2008 toteutetuista kansainvälistymisprojekteista palautetta kyselylomakkeilla. Myös strukturoimattomia haastatteluja ja keskusteluja sekä kotimaisten että ulkomaisten opiskelijoiden kanssa on hyödynnetty tätä kehittämishanketta tehtäessä. Keskusteluja on käyty myös muiden kansainvälisyyteen liittyvien toimijoiden kesken. Näitä keskusteluja ei ole tässä hankkeessa eritelty. Tätä materiaalia käytetään tämän kehittämishankkeen aikana.

Taustamateriaalin, havainnoinnin, oheismateriaalien, palautelomakkeiden ja haastattelujen avulla pyritään kartoittamaan miten eri oppilaitoksissa kansainvälisiä hankkeita suunnitellaan ja viedään läpi (benchmarking). Tämän lisäksi pyritään löytämään ulkomaisten laitosten ohjeistuksia tai kuvauksia kansainvälisistä hankkeista.

3.2 OPISKELIJAPALAUTTEET

Tässä luvussa käsitellään keskeiset löydökset Stadian tuotantotalouden opiskelijoilta saaduista palautteista kahdesta kansainvälisestä hankkeista. Aluksi hanke esitellään lyhyesti ja sen jälkeen käsitellään palautteita.

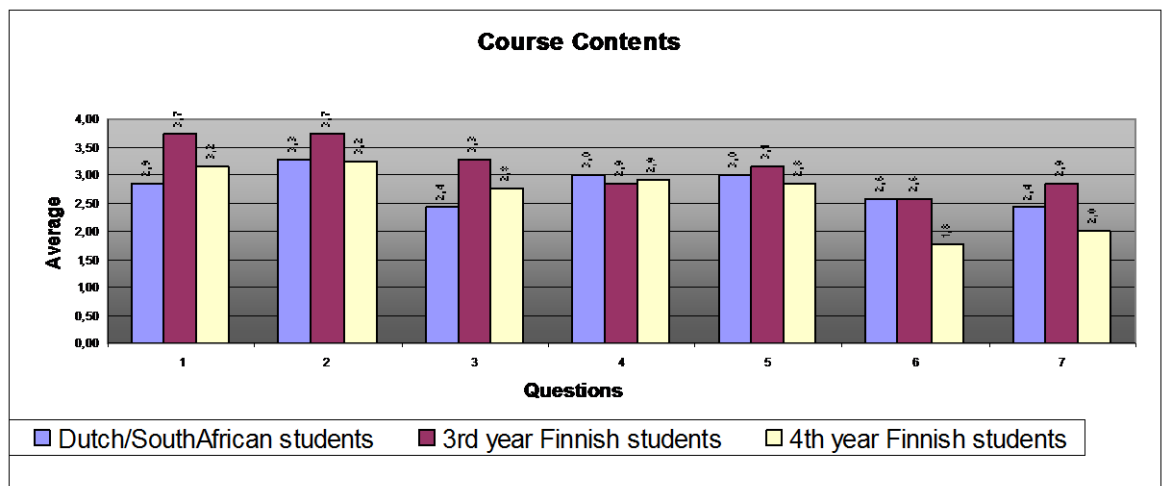
3.2.1 Alkmaar S2007

Organisational Culture and Information Systems (OCIS) -kurssi päätettiin toteuttaa syksyllä 2007 yhteistyössä Hollantilaisen INHOLLAND korkeakoulun ja Eteläafrikkalaisen University of West Cape (UWC) yliopiston kanssa. Opetus sisälsi 10 päivän intensiivijakson Hollannissa, johon osallistuivat lähinnä Stadian opiskelijat ja muutama hollantilainen opiskelija. Intensiivijakson lisäksi opiskelijat jatkoivat kurssin suorittamista viikoittaisilla ryhmätyötehtävillä, jotka toteutettiin UWC'n oppimisalustalla (KEWL) ja viikoittaisilla videokonferensseilla. Kurssin suorittamiseksi jokaiselle koululle oli muokattu erilainen kurssin sisältö ja arviointiperusteet, joten opiskelijat suorittivat samoilla tehtävillä erilaisia opiskelujaksokombinaatioita. Stadiasta osallistui 3. ja 4. vuosikurssilta 25 opiskelijaa. Lisäksi vaihto-opiskelijat osallistuivat ryhmätehtäviin. Opiskelijoilta pyrittiin keräämään kyselylomakkeella palautetta opintojaksosta kahdesti syyskuussa ja marraskuussa jakson päätyttyä. Mutta vain harvat palauttivat lomakkeet. Siksi lisäksi kerättiin suullista palautetta keskustelutilaisuudessa joulukuussa. Seuraavaksi käsitellään keskeiset asiat Stadian opiskelijoiden palautteista. Ensin pedagogiset arvioinnit.

Positiivisena koettiin ryhmätöiden teko ulkomaalaisten eli sekä hollantilaisten että eteläafrikkalaisten opiskelijoiden kanssa. Ryhmätöiden teko ja niihin valmistautuminen koettiin uutena ja oppimisen arvoisena asiana. Virtuaaliryhmätöistä pidettiin. Ryhmätöiden vaikeusaste ja soveltuvuus olivat sopivia. Erilaisten organisaatiokulttuurimallien ja teorioiden esitelmien valmistelu koettiin oppimisen kannalta hyödyllisenä. Teknisesti videolaitteet ja KEWL oppimisalusta toimivat hitaasti mutta moitteettomasti. Kysymykseen, olisiko syytä jatkaa ko. oppimisjaksoa tulevaisuudessa, palaute oli kyllä.

Negatiivisena koettiin se, että ryhmätöiden tekemisen ja keskustelujen (video) aikana tuli liian paljon toistoa samoista asioista. Kurssin tehtävien suorittaminen vei paljon aikaa ja sitä ei oltu koordinoitu toisten opintojaksojen kanssa. Määräpäivät osuivat usein toisten kurssien kanssa päällekkäin. Myös ryhmätöiden sisältö koettiin liian samanlaisina. Vaihtelevuutta tehtäviin toivottiin lisää. Videosessioiden sisällön olisi pitänyt käsitellä enemmän palautteita ja niissä olevia asioita eikä vain ohjeistusta seuraavaan tehtävään. Videosessioihin toivottiin enemmän vuorovaikutteista keskustelua. Opintojakson akateemisesta sisällöstä puolestaan todettiin, että artikkelien käsittely ryhmätöinä ei tuonut paljoakaan uutta tietoa. Tämä lähinnä siksi, että asiat oli jo opiskeltu ennen tätä opintojaksoa.

Kurssin sisältä kyselylomakkeen palauttaneiden mukaan (ks. kuvio alla) Stadian kolmannen vuosikurssin opiskelijat olivat tyytyväisimpiä myös kurssin sisältöön. Korkeimmat arviot sai organisaatiokulttuurin ja tutkimustaitojen sisällöt (molemmat keskiarvo 3.71). Vähiten oltiin tyytyväisiä kokeiden sisältöön.

Kuvio 7. Intensiivikurssin sisältö

Yhteenvedona voidaan todeta, että

- monikulttuuriset ryhmätöet oppimisalustan avustuksella koettiin hyvinä
- Stadian opiskelijat tulisi valita 1. tai 2. vuosikurssilta, koska 3. ja 4. vuosikurssin opiskelijat osasivat jo kurssin asiasisällön
- tehtäviä tulisi erilaistaa, ei vain artikkeleiden yhteenvedoja
- videosessioiden sisältö tulisi muuttaa tai poistaa kokonaan, koska asiat voidaan hoitaa oppimisalustalla.
- intensiivikurssilla suoritettut opinnot olivat onnistuneet kohtalaisesti

Stadian opiskelijat olivat hyvin tyytymättömiä intensiivijakson operatiivisiin järjestelyihin. Intensiivijakson paikalliset järjestelyt hoiti koordinaattoriopettaja INHOLLANDista.

Ensimmäinen ongelma oli lentojen järjestely. Koska osallistujia oli yli kaksikymmentä lentojen suhteen jouduttiin tyytymään halvimpaan vaihtoehtoon, joka oli lento Dusseldorfiin. Sieltä matkustettiin edelleen yhteiskuljetuksena Alkmaariin. Kokonaisuudessaan matkustaminen vei kaksi päivää. Suoria lentoja olisi myös ollut Amsterdamiin, mutta kustannusten vuoksi jouduttiin valitsemaan toisin. Paikan päällä koettiin yllätyksenä se, että asuintilat sijaitsivat kaukana opiskelupaikasta. Asuinpaikka sinällään oli hyvä ja rauhallinen, vain sijainti oli huono. Julkinen liikenne oli vähennetty olemattomiin, koska sesonkiaika oli juuri loppunut. Tämä aiheutti ongelmia opiskelijoiden liikkumiselle. Myös tilatut taksijärjestelyt toimivat heikosti paikallisen yrittäjän toiminnan vuoksi. Asuntojen järjestäminen oli ollut vaikeata siksi, että vuokranantajien kokemukset opiskelijoista yleensä olivat huonot ja siksi lähempänä sijaitsevia asuntoja ei ollut mahdollista saada. Asuntojen sijaitseminen kaukana heikensi myös opiskelijoiden mahdollisuuksia tutustua Hollantiin. Ruokailut koululla todettiin kohtuullisiksi ja opetustilat vastasivat muuten odotuksia. Opiskelijoiden integroituminen toisiin paikallisiin opiskelijoihin oli sangen haasteellista, koska lukukausi ei ollut vielä alkanut. Paikalla oli vain uusia opiskelijoita omissa toimissaan.

3.2.2 Aasia -projekti S2007

Syksyllä 2007 järjestettiin 2. vuosikurssin opiskelijoille työharjoittelujakso, joka kohdistui Aasiaan. Kolmen kuukauden työharjoittelujaksoon sisältyi 2 kuukautta työskentelyä kotimaassa ja 1 kuukauden jakso Aasiassa. Lähes koko vuosikurssi osallistui tähän jaksoon. Opiskelijat jakautuivat itsenäisesti kahteen ryhmään ja valitsivat keskuudestaan ryhmien vetäjät. Toinen ryhmä keskittyi Japaniin ja kohdealueena oli Sendai. Toinen ryhmä puolestaan Kiinaan ja kohdealue oli Shanghai. Opiskelijat vastasivat itse käytännön järjestelyistä osana jaksoa. Tämä piti sisällään passit (viisumit), lennot ja asumisen. Työharjoittelun sisältö tuli yhteistyöyritysten antamista teemoista sekä harjoittelun aikana suoritettavista opiskeluista ja vierailuista. Yritysten edustajat kävivät oppilaiden kanssa läpi toimeksiantoja. Koulutuspäällikkö suunnitteli oppilaille yhteisiä tehtäviä. Opiskelijoiden ulkomaan jakson aikana molemmissa kohteissa oli koko ajan myös valvova opettaja mukana.

Alkuvaikeuksien jälkeen opiskelijat pääsivät järjestelyissään vauhtiin ja onnistuivat niissä hyvin. Opiskelijat pystyivät havainnoimaan ympäristöään hyvin ja vertaamaan havaintojaan kotimaahan. Kieliongelmat molemmissa kohteissa tuottivat suuria ongelmia. Japanissa ensimmäiset kaksi viikkoa mukana oli Stadian japaninkielen taitoinen opettaja. Kiinassa opiskelijoiden oli selviydyttävä ilman kiinankielistä tukea.

Negatiivisena opiskelijat pitivät sitä, että heidän tehtäväksiantonsa (yrityksiltä) eivät olleet riittävän selkeät. Tämän he huomasivat vasta paikan päällä. Lisäksi heidän mielestään ongelmana oli kieli, joten kommunikaatiovaikeudet heikensivät myös asioihin perehtymistä. Myös vierailuja yrityksiin ja instituutioihin oli liikaa ja yksipuolisesti suomalaisiin yrityksiin. Opiskelijat toivoivat vähemmän vierailuja suomalaisiin yrityksiin ja enemmän kiinalaisiin yrityksiin. Varsinaisille tutkimusprojekteille pitäisi myös saada enemmän aikaa. Kokonaisuudessaan ulkomaanjakso tulisi opiskelijoiden mukaan aikatauluttaa paremmin. Siirtyminen kaupungin toiselta laidalta toiselle saman päivän aikana vie paljon aikaa, jolloin se on pois kokonaisajasta. Käytännön järjestelyistä opiskelijat toivoivat enemmän perustietoja alkuun. Vaikka opiskelijat olivat itse vastuussa tästä ja heille annettiin ohjeistusta aiheesta, toteuttaminen kotimaassa suurlähetystöjen tms. kanssa jäi heikoksi. Siten perusinformaation jakaminen tulisi sisällyttää opettajien tehtäviin, jotta se tulisi varmasti hoidettua ja opiskelijoilla olisi perustiedot kohteestaan ennen sinne matkustamista. Lisäksi tulisi olla ohjeistukset lääkkeistä ja vakuutuksista. Shanghaissa olevat kokoontumiskohteet eivät sijainneet metron varrella, mikä vaikeutti huomattavasti liikkumista ja vei kohtuuttomasti sekä aikaa että rahaa. Kokoontumistilojen sijainti tulisi ottaa paremmin huomioon jo järjestelyvaiheessa. Paikanpäällä opiskelijat liikkuvat lähinnä pienryhmissä keskenään. Integroituminen joistakin yrityksistä huolimatta esimerkiksi kiinalaisiin opiskelijoihin jäi heikohkoksi, koska yhteistä kieltä ei ollut.

Opiskelijat pitivät hanketta **positiivisena** kokemuksena, joka avasi heille uusia ovia kansainvälisyyteen. Ryhmänä suoritettussa ulkomaanjaksossa ryhmästä oli apua ja jakautuminen pienempiin ryhmiin toimi hyvin. Selviytyminen päivittäisistä asioinneista esimerkiksi kiinalaisesta kieli- ja kulttuurimuurista huolimatta koettiin positiivisena. Jopa muutama termi kiinankieltä tarttui oleskelun aikana. Opiskelijoiden kokemukset olivat niin hyviä, että he totesivat, ettei opettajavalvonta koko ajalle ole tarpeen.

3.3 ESIMERKKEJÄ AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISYYDESTÄ

Muiden pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen kansainvälistymistä on tässä kehittämishankkeessa selvitetty lähinnä oppilaitosten verkkosivujen perusteella. Tarkoituksena ei ole ollut perehtyä yhtä tarkasti muihin kouluihin vaan lähinnä tarkastella sitä, miten pedagogiset näkemykset esiintyvät oppilaitoksen kansainvälisyssivustoilla.

Laurea ammattikorkeakoulu

Laurea ammattikorkeakoulu omilla verkkosivuillaan (Laurea ammattikorkeakoulu, 2008a) keskittyy käsittelemään kansainvälisyyttä myös opiskelijan näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelijat osallistuvat kansainväliseen toimintaan opintojensa aikana. Laureassa

opiskelijoille tarjotaan sekä opiskelu- että harjoittelupaikkoja ulkomailla, vieraskielisiä koulutusohjelmia, työelämän projektitoimeksiantoja, kieliohjelmia sekä kotikansainvälistymistä. Tarjonta opiskelijoille on siis sängen runsasta ja vaihtoehtoja on monipuolisesti. Lisäksi Laureassa on mahdollisuus koostaa ns. Europassi, jonka avulla osaaminen ja taidot esitetään EUn alueella tarvittaessa.

Europassi on viiden asiakirjan kokonaisuus, joka muodostaa kansainvälisen työkalun osaamisen ja taitojen osoittamiseksi. Tämä helpottaa opiskelijan tai työntekijän liikkuvuutta EUn alueella (Suomen Valtio, 2008).

Laureassa on kansainvälisen toiminnan ohjelma laadittu vuosiksi 2004-2008 (Laurea ammattikorkeakoulu, 2008b). Ohjelman mukaisesti on asetettu tavoitteita. Näitä ovat numeeriset tavoitteet opiskelijavaihdolle, vieraskielisen opetuksen nostaminen, opettajavaihdon lisääminen ja kansainvälisten opettajien rekrytoinnin määrän kasvattaminen. Keskeistä Laurean ohjelmassa on nostaa Laurea kansainväliseksi innovaatiotoiminnan ammattikorkeakouluksi ja kansainvälistää pedagoginen oppimismalli Learning by developing. Kansainvälisen toiminnan ohjelmassa korostuu opiskelijanäkökulma. Kansainvälisen toiminnan resursseista ohjelmassa mainitaan yhteistyöverkostot (lähinnä muut oppilaitokset), kansalliset ja alueelliset verkostot (eri instituutiot) sekä Laurean sisäinen verkottuminen. Kansainvälisen toiminnan ohjelman mukaisesti (Laurea ammattikorkeakoulu, 2008b)

”Kv-toiminnan tulee olla osa kaikkea Laurean toimintaa ja sisältyä kaikkien laurealaisten työhön.”

Pedagoginen näkökulma tulee hyvin esille ohjelmassa oman toimintamallin kansainvälistämistavoitteissa. Ohjelmasta ei kuitenkaan käy ilmi opetushenkilökunnan ja muun henkilöstön toimivuuteen liittyviä tietoja.

Kansainvälisen toiminnan ohjelmaa on myös päivitetty vuosille 2007-2009 (Laurea ammattikorkeakoulu, 2007). Siinä korostuvat erityisesti strategiset yhteistyömuodot, osaamisen yhteisöjen luominen ja yhteisen osaamisen kehittäminen.

Päivitetystä ohjelmassa huomioidaan myös se, että kansainvälinen toiminta tulee hajauttaa asiantuntijoille (esim. yliopettajat). Lisäksi prosessien kehittäminen (esim. liikkuvuuden hallinnointi) tulee toteuttaa keskitetysti. Myös henkilöstön kehittäminen ja valmiuksien lisääminen on nyt huomioitu. Päivitetyn ohjelman mukaisesti esimerkiksi liikkuvuudessa keskitytään määrän sijasta liikkuvuuden laatuun ja sisältöön. Lisäksi kehitetään englanninkielisiä opintoja, kansainvälisten opiskelijoiden ja henkilöstön integroitumista ja työmarkkinoille suuntautumista.

Laureassa opettajien kansainvälistymiskoulutusta kehitettäessä on kysely opettajien mielipiteitä ja sitten aloitettu suunnittelutyö. Koulutusta on myös saatavana laajasti. Kansainvälisyys koetaan usein kuitenkin ylimääräisenä asiana. Liikkuvuustavoitteen puitteissa laureaan tulevien ja Laureasta lähtevien opetushenkilöiden hyödyntäminen kotikansainvälistymisessä on ollut heikkoa. Tilanne on sama vierailevien opettajien kohdalla. Opettajakunnalla ei yleensä ole ennakkotietoa Laureaan saapuvista ulkomaisista opettajista, jotta he voisivat järjestää aikaa heidän tapaamiseensa ja keskusteluille.

Kaiken kaikkiaan Laureassa ollaan sekä ohjelman päivityksen että toimintasuunnitelman osalta pitkälti mietitty kansainvälisyyttä ja sen merkitystä koko Helsingin metropoli-alueelle. Se, mikä jää ohjelmassa vähemmälle tarkastelulle, on systematiikka prosesseissa eri toimijoiden välillä. Kansainvälisyys on toteutettu lähinnä opiskelijanäkökulmasta. Vähemmälle huomiolle on jäänyt muiden toimijoiden näkökulma.

HAAGA-HELIA AMK

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu on esitellyt opiskelijoille suunnattua kansainvälisyyttä myös sangen kattavasti kotisivuillaan (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 2008). HAAGA-HELIA poikkeaa muista pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista siinä, että kansainvälisten opiskelijoiden lukumäärä on suuri. Esimerkiksi kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita HAAGA-HELIAssa on vuosittain yli 800 noin 90 eri maasta. Tämän lisäksi HAAGA-HELIAssa opiskelee vuosittain yli 300 vaihto-opiskelijaa eri koulutusohjelmissa. Laaja kansainvälisyys kuvastuu myös yhteistyökoulujen määrässä, joita on noin 170. HAAGA-HELIA:n opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua samoihin ohjelmavaihtoihin kuin muillakin amk-opiskelijoilla. HAAGA-HELIAsta osallistuukin vuosittain noin 300 opiskelijaa erilaisiin vaihtoihin.

HAAGA-HELIA tarjoaa opiskelijoilleen kansainvälisiä kaksoistutkintoja, kansainvälisiä työharjoittelumahdollisuuksia sekä kansainvälistä opiskelua. Lisäksi HAAGA-HELIAan saapuvat ulkomaiset opiskelijat pyritään integroimaan kansainvälisten tutoreiden avustuksella. Tätä varten on perustettu Kanto Ry, joka koordinoi kv-tutoritoimintaa.

HAAGA-HELIA:n eri toimipisteissä on kansainvälisten asioiden koordinaattorit. Yhteensä kansainvälisyystoimintoon kuuluu 16 henkilöä eri paikkakunnilla. HAAGA-HELIAssa ilmestyy myös kaksi kertaa vuodessa International Newsletter. Muutaman sivun mittainen englanninkielinen julkaisu kertoo HAAGA-HELIA:n kansainvälisestä toiminnasta.

Näistä esimerkeistä voidaan havaita varsin selkeästi, että oppilaitoksen kotisivut tarjoavat varsin kattavan tietopaketin kansainvälisyydestä opiskelijoille. Kansainvälisyyden selvittäminen opettajan tai pedagogisesta näkökulmasta kotisivujen kautta on vaikeaa. Kansainvälisyyden laajuus tulee selkeästi esille, joten myös opettajille suunnattua tietoa voisi olla kotisivuilla. Esimerkiksi ulkomaisten opettajien liikkuvuus Suomeen päin voisi olla laajempaa, mikäli myös henkilökuntaa koskevasta kansainvälisyydestä löytyisi tietoa oppilaitosten kotisivuilta. Tämä voisi olla osa oppilaitoksen kansainvälisten asioiden markkinointia.

4. KEHITTÄMISHANKKEEN TUOTOKSET

Nykytila-analyysissa tarkasteltiin eri näkökulmista kansainvälisyyden tilaa ammattikorkeakouluissa. Havaittiin, että kaikissa ammattikorkeakouluissa kansainvälisyys on nostettu strategiselle tasolle. Niin ikään kansainvälisyys on saanut omat toimintaohjelmansa ja niihin liittyvät toimintasuunnitelmat. Oleellista kuitenkin on, että kansainvälisyyttä ammattikorkeakouluissa tarkastellaan ensisijaisesti opiskelijan näkökulmasta. Tätä varten on luotu rakenteet ja toimijat. Pedagogiikan ja opettajan näkökulmien huomioiminen ohjelmissa on ollut sangen vajavaista. Tästä hyvä poikkeus on Laurea ammattikorkeakoulun päivitetty ohjelma.

Nykytila-analyysin perusteella pystyttiin muodostamaan selkeä kuva siitä, miten kansainvälisyys strategisella tasolla toteutuu Stadiassa. Nykytila-analyysissä pyritään myös arvioimaan sitä, miten kansainvälisyys on integroitu ei vain opetukseen ja oppimiseen vaan myös koulun muuhun toimintaan kuten tutkimushankkeisiin. Lisäksi tarkastellaan sitä, miten laadukasta kansainvälinen toiminta on.

Kansainvälisyyttä toteutetaan sangen laajasti TUTAssa. Mutta mahdollisuudet kansainvälistymiseen esimerkiksi intensiivijaksojen avulla ovat täysin opettajien aktiivisuuden varassa. Kansainvälisiin hankkeisiin tartutaan kuitenkin aktiivisesti ja niistä pyritään luomaan opiskelijoita kiinnostavia kokonaisuuksia. Edellisen luvun perusteella voidaan todeta, että hankkeet ovat luonteeltaan sekä opiskelupainotteisia että harjoittelupainotteisia. Saadun palautteen ja havaintojen mukaan opiskelijat ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä erilaisiin kansainvälistymismuotoihin ja -vaihtoehtoihin.

Kansainvälistymisellä on saavutettu liikkuvuutta, monikulttuurisuuteen tutustumista ja verkottumismahdollisuuksia. Siten kansainvälistyminen opiskelijan näkökulmasta on ollut positiivista. Toisaalta opettajan näkökulmasta tilanne on hiukan toinen. Opettajan vastuu koko kokonaisuudesta on suuri. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli kansainvälistymishankkeeseen päätetään ryhtyä, koordinointi kokonaisuudessaan ja kaikilta osa-alueilta jää opettajakunnan harteille. Sen lisäksi, että kaikki mahdolliset järjestelyt joudutaan hoitamaan, joudutaan myös sopeuttamaan muu - ulkomaanjakson aikana tapahtuva - opetustoiminta uudestaan. Opettajakunta huolehtii kerrallaan neljästä vuosikurssista, joiden opiskelujen sisältö ja opetusajat on päätetty jo aikaisemmin. Myös kotimaahan jäävien opiskelijoiden opettaminen ja jaksojen eteneminen tulee turvata.

Käytännön järjestelut vievät runsaasti aikaa, varsinkin silloin kun kohdekaupunki on uusi tai sijaitsee kaukana, mikä aiheuttaa paljon lisätyötä. Koska opettajan aika kuluu pitkälti

päätösten ja rahoituksen valmistelussa sekä käytännön järjestelyiden suunnittelussa ja toteutuksessa, jää pedagogiseen suunnitteluun sangen vähän aikaa. Siksi muun muassa intensiivijaksojen pedagoginen suunnittelu ulkomaisten opettajien kesken jää väistämättä vähäiseksi, jolloin niiden opetuksellinen tehokkuus voidaan jopa osittain kyseenalaistaa.

Kehittämishankkeen aikana tehty nykytila-analyysi kansainvälisestä toiminta-ympäristöstä vastaa hyvin Rogersin HERAlle tekemää selvitystä (Rogers, 2007), jossa todettiin kansainvälistymisen olevan kaksijakoista. Toiset oppilaitokset toimivat spontaanisti vähäisin institutionaalisin rakentein, kun taas toiset oppilaitokset ovat systemaattisempia. Rogers huomauttaa myös, että tarkastellessaan suomalaisten korkeakoulujen kansainvälisyyttä, hän havaitsi, että kansainvälisyys on usein yksittäisen henkilön tai laitoksen harteilla eikä niinkään institutionalisoitua toimintaa.

4.1 KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN ELEMENTIT

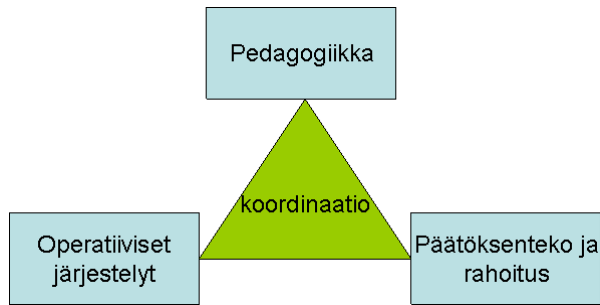
Kansainvälisyyttä ammattikorkeakoulutasolla on tutkittu sangen laajasti. Söderqvist ja Parsons (Rogers, 2007) kuvaavat kansainvälisyyden kehittymistä vaihemallin avulla. Siinä eritellään viisi eri kansainvälistymisen vaihetta. Näitä ovat 0) Kansainvälisyys marginaalisena toimintana 1) Opiskelijoiden liikkuvuus 2) Opintosuunnitelmien ja tutkimuksen kansainvälistyminen 3) Kansainvälisyyden institutionalisoituminen sekä 4) Kansainvälisyyden kaupallistaminen.

Nykytila-analyysin perusteella voidaan todeta, että tarkastelluissa ammattikorkeakouluissa on saavutettu taso 1 hyvin. Tasolla 2 ollaan opintosuunnitelmien ja kansainvälisten vieraskielisten tutkintojen osalta varsin pitkällä. Myös tutkimustoiminnan kansainvälisyyteen on kiinnitetty jo huomiota. Ammattikorkeakouluilla on vielä kuitenkin taso 3 saavuttamatta.

Nykytila-analyysin pohjalta sekä Söderqvistin ja Parsonsin mallin mukaisesti, kansainvälistymisen vaihe 3 voidaan saavuttaa. Tässä kehittämishankkeessa ehdotetaan, että vaiheen 3 saavuttamiseksi kansainvälisyys jaotellaan kolmeen keskeiseen elementtiin (ks. kuvio alla). Näitä ovat

1. Pedagogiikka (opetus ja oppiminen)
2. Operatiiviset järjestelyt (käytännön järjestelyt)
3. Päätöksenteko ja rahoitus (strategiat, sopimukset, budjetit)

Nämä kolme elementtiä liittyvät keskeisesti yhteen ja ne tulisi huomioida suunniteltaessa kansainvälistymistä ja kansainvälisiä toimintoja.

Kuvio 8. Kansainvälisen toiminnan elementit

Kansainvälisten hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen näkökulmasta kuviossa 8 esitetyt elementit tulisi saumattomasti koordinoita yhteen tehokkaan kansainvälistymisen saavuttamiseksi. Tämän koordinaation tulisi puolestaan taas integroitua läheisesti muuhun oppilaitoksen toimintaan eikä olla irrallinen elementti kokonaistarjonnassa. Integroitumisen keinoina näkisin kokonaisvaltaisen toimintamallin kehittämisen ja kuvaamisen prosessinomaiseksi. Tämän jälkeen tämä toimintamalli tulisi jalkauttaa oppilaitoksen tiedotukseen ja käytäntöihin erilaisten yhteistyömallien avulla. Silloin kansainvälisen toiminnan mallin mukaisesti eri elementtejä voitaisiin koordinoita tehokkaasti ja saavuttaa kansainvälistymisessä uusi taso.

4.1.1 Päätöksenteko- ja rahoituskäytännöt

Kansainvälistymiseen liittyy lukuisia eri toimijoita, joilla on sekä päätöksentekoon että rahoitukseen liittyvää valtaa. Nämä toimijat eivät rajoitu ainoastaan oppilaitoksen sisäpuolelle, vaan jopa Suomen rajojen ulkopuolelle asti. Yhteistyöverkostot ja erilaiset eurooppalaiset ohjelmat vaikuttavat hyvin pitkälti siihen, miten ja milloin opiskelijat hakeutuvat kansainvälisiin aktiviteetteihin ja miten heitä rahallisesti siinä tuetaan. Nämä oppilaitoksen ulkopuolelle sijoittuvat toimijat jätetään tässä kehittämishankkeessa tutkimuksen ulkopuolelle. Tässä raportissa esitetään niitä malleja, joita voidaan toteuttaa instituutioissa.

Opettajan näkökulmasta päätöksenteko tulisi olla nopeaa ja systemaattista. Oppilaitoksilla tulisi olla aktiivinen ote neuvotteluihin uusista yhteistyöhankkeista, vaihdot, tutkimus ja opetus huomioiden. Ehdotukset yhteistyöhön tulisi käsitellä nopeasti. Systemaattinen päätöksentekoprosessi ja siihen keskeisesti liittyvä rahoituskäytäntöjen prosessi tulisi muokata näkyväksi kaikille osapuolille. Suunnitelmallisuus ja jatkumot erilaisissa hankkeissa takaavat myös laadun kansainvälisydessä.

Esimerkiksi intensiivijaksojen osalta tulisi ensin pyrkiä miettimään pedagogiset lähtökohdat opetukselle: Milloin ja miten intensiivijakso tukee muuta opetusta, mitä seikkoja tulee ottaa huomioon kyseessä olevassa kontekstissa ja millä tavoin pedagoginen suunnittelu etenee. Tämän jälkeen pyritään hahmottamaan aikajännettä. Rahoitukseen ja muuhun päätöksentekoon kuluu suhteellisen paljon aikaa. Rahoituksen olemassaolosta ei yleensä ole opettajakunnalla ennakotietoa. Intensiivijakson operatiiviset suunnitelmat erilaisine matka- ja asumisvarauksineen tulee olla jo suunniteltu ja toteutettu ennen kuin rahoituspäätöstä voidaan edes hakea. Kun pyritään vielä aina halvimpaan vaihtoehtoon, on operatiivisten järjestelyjen osuus kokonaistyöstä varsin suuri. Mikäli rahoituspäätös on kielteinen, menee operatiivisiin järjestelyihin käytetty aika hukkaan. Keskeistä olisikin pohtia, miten rahoituksen saatavuus vaikuttaa suunnitteluun, mitä asioita päätöksentekoa varten tulisi olla selvitetty ja mitä voidaan selvittää myöhemmin. Myös opiskelijoiden rekrytoiminen kansainväliselle intensiivijaksolle voi tapahtua vasta sen jälkeen, kun rahoituspäätös on varma.

Siten budjetti kansainvälistymiselle tulisi olla selkeä ja tiedotettu kaikkien koulutusohjelmien opetushenkilökunnalle, jotta asioista voitaisiin keskustella ja toimintaa suunnitella. Jos jokaista kansainvälistymishanketta käsitellään yksittäisenä ja irrallisena tapahtumana, on sen valmisteluihin menevä aika liian suuri. Kansainvälistymisstrategioiden sisältö tulisi selkeästi näkyä rahoituksessa. Lisäksi koulutusohjelma-kohtaisesti tulisi olla selkeä kuva etukäteen siitä, mitä rahoitusvaihtoehtoja on käytettävissä.

4.1.2 Pedagoginen näkökulma

Luoto (2003) on määritellyt raportissaan opiskelijan sitoutumisasteen teko-, tieto- ja tunnepohjaiseen sitouttamiseen. Hänen mukaan, pelko opintojen viivästyisestä vaikuttaa opiskelijoiden motivaatioon kansainvälisyydessä. Omakohtainen kansainvälistymiskokemus jätetään pois omasta opintosuunnitelmasta. Tätä ongelmaa on pyritty ratkaisemaan luomalla learning agreement opintosuunnitelma, jonka mukaisesti opiskelijan suoritukset ulkomailla hyväksytetään osana Stadiassa suoritettavaa tutkintoa. Luoto (2003) on myös raportissaan esittänyt opiskelijan kansainvälistymisen viiden askeleen teorian siitä prosessista, jonka opiskelija joutuu toteuttamaan. Kansainvälisyys on nähty yhtenä pedagogisena tavoitteena. Esitetty prosessi on varmasti edesauttanut opiskelijoiden itseohjautuvuutta ja motivaatiota kansainvälisyyteen. Samankaltaista prosessia on suunniteltu otettavaksi käyttöön myös ulkomaisten opiskelijoiden saapuessa

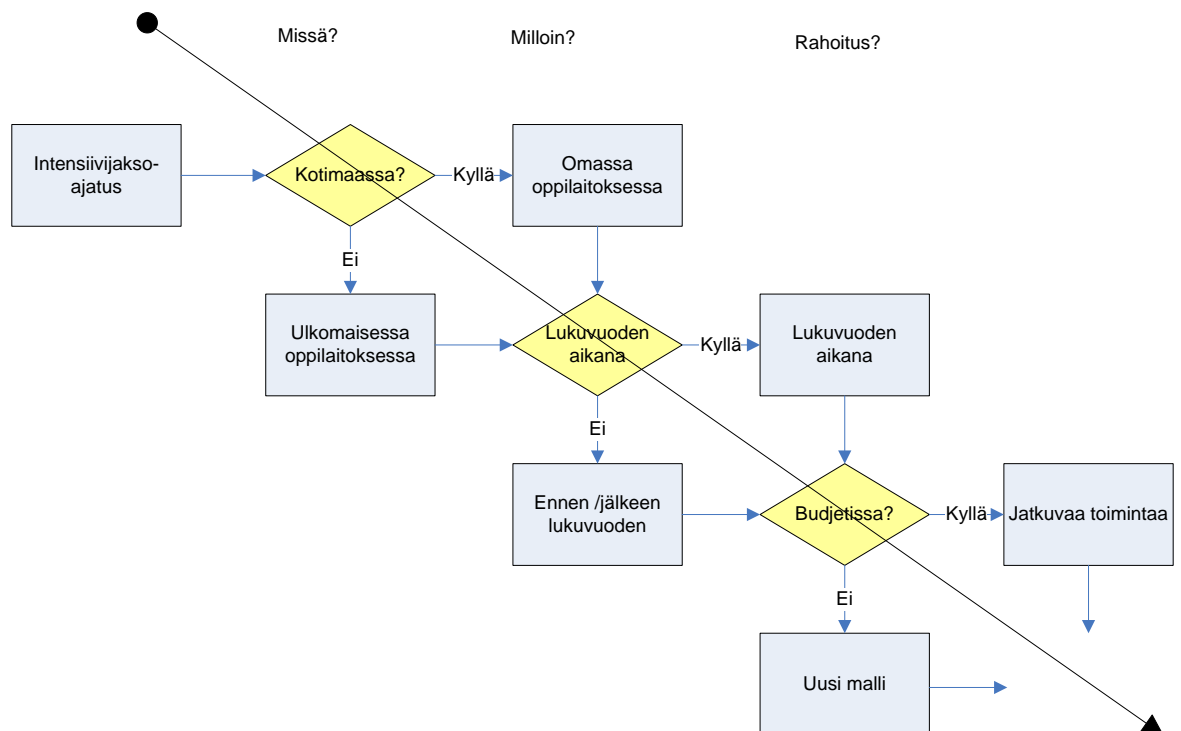
Stadiaan. Opettajan näkökulmaa tässä raportissa ei ole huomioitu. Myöskään intensiivijaksojen osalta kyseinen prosessi ei ole vielä toteutunut.

Opettajan näkökulmasta lähtevät ja tulevat opiskelijat niin suomalaiset kuin ulkomaalaisetkin, aiheuttavat paljon päänvaivaa. Opettaja joutuu pohtimaan sekä perusopetuksen järjestämistä ja toteuttamista että esimerkiksi intensiivijaksojen tai ulkomailla tapahtuvan projektimuotoiseen opiskeluun kuuluvan harjoittelun sisällyttämistä opintoihin. Koska opettajalla ei ole mitään ennakkotietoa suunnitteluvaiheesta siitä, keitä ulkomaisia opiskelijoita tulevalle opintojaksolle tulee tai mikä on heidän oppilaitostensa pedagoginen lähestymistapa, ei näitä asioita voida myöskään ottaa huomioon suunnitteluvaiheessa.

Lisäksi ad hoc -tyyppisesti tapahtuvat kansainvälistymishankkeet luovat pieniresurs-sisessa opetustoiminnassa lisäongelmia. Mikäli opettaja osallistuu aktiivisesti suunnitteluun ja toteutukseen, tulisi se huomioida myös tuntikehysjärjestelmässä. Ongelma on kuitenkin siinä, että tuntikehysjärjestelmä on luotu jo paljon aikaisemmin - ennen kuin tietoa hankkeista on ollut saatavilla. Siksi opettajan liikkuvuuteen ja verkostoitumiseen liittyvät toiminnot kesken lukuvuotta aiheuttavat päänvaivaa opetuksen järjestelyn suhteen. Opetushenkilöstöllä on tyypillisesti useampi vuosiluokka opetettavanaan. Kun opettaja osallistuu kansainväliseen toimintaan, on silloin korvaava opetus järjestettävä jollakin tavalla. Pahimmillaan opettaja etukäteen valmistelee kotimaahan jääville opiskelijoille tehtäviä, jotka hän sitten joutuu takaisin tullessaan tarkastamaan ja antamaan palautteen opiskelijoille. Tällainen työmäärän lisäys ei motivoi opetushenkilökuntaa osallistumaan kansainvälisiin hankkeisiin.

Intensiivijaksojen suunnittelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota pedagogisiin asioihin sekä osallistuvien oppijoiden osaamistason selvittämiseen. Mikäli intensiivijakson tavoitteena on jonkin asiakokonaisuuden oppiminen muiden kansainvälistymistavoitteiden lisäksi, niin oppijoiden eduksi ja jakson tehokkaan suunnittelun vuoksi pitäisi pystyä arvioimaan se, mitä eri oppijat jo aiheesta tietävät. Mikäli intensiivijakson sisällöllinen oppimistavoite on liian haastava tai lapsellinen annettuun aikaan suhteutettuna, niin oppijoiden motivaation ylläpitäminen tulee haasteelliseksi. Myös eri oppilaitosten pedagogiset näkökulmat tulee intensiivijaksojen suunnittelussa ottaa huomioon. Oppimiskäsitykset voivat poiketa niin eri osallistujalaitosten kuin eri oppijoidenkin välillä. Erilaisten oppimiskäsitysten huomioon ottaminen ja vähintäänkin tiedostaminen on jäänyt vähiin nykyisten jaksojen suunnittelussa.

Ensimmäinen kysymys liittyy kuitenkin yleensä siihen, onko kyse saapuvista vai lähtevistä opiskelijoista ja missä intensiivijakso järjestetään. Tämän jälkeen ryhdytään pohtimaan ajankohtaa, rahoitusta ja niin edespäin. Seuraavassa kuviossa on esitelty intensiivijakson aloittamiseen liittyviä päätöksentekoa alueita. Prosessina esitetyn kaavion etenemisjärjestys voi vaihdella, mutta kaavion tarkoituksena on kuvata sitä, miten vähän pedagogiset näkökulmat vaikuttavat alussa. Intensiivijakson ajatus voi siirtyä myös pedagogisista syistä. Ajatus intensiivijaksosta voi syntyä moninaisesti esimerkiksi yhteistyöverkoston jäsenten välillä, omien verkostojen välityksellä, yhteyden otosta opettajaan tai yritys yhteistyö-kumppanin välityksellä.

Kuvio 9. Päätöksentekopolku, esimerkki

Kun kansainvälinen hanke kuvataan ensin prosessiaktiiviteetteinä, kuten esimerkiksi kuviossa 9, nähdään erilaiset vaihtoehdot selkeästi. Kuvaus helpottaa myös asioista keskustelemista varsinkin oppilaitoksen sisällä osallistuvien toimijoiden kesken. Kuvaamalla eri toiminnat, pystytään näkemään esimerkiksi aktiiviteettien runsaus ja toiminnan epäloogisuus. Kun toiminta kuvataan eri toimijoiden näkökulmasta, voidaan toimintatapaa parantaa. Seuraavaksi keskityn operatiivisten asioiden suunnitteluun. Näitä ovat muun muassa matka- ja tilajärjestelyt, ruokailut, kuljetukset ja vapaa-aika kohteessa.

4.1.3 Operatiiviset järjestelyt

Kansainvälisyys-tiimin keskeinen toiminto on juuri opiskelijoiden suuntaan toimiminen ja tiedottaminen. Esimerkiksi aiemmin esitetty Stadian kansainvälisyys-tiimin organisaatiokuva (kuvio 2 sivulla 14) ei kuitenkaan kerro niitä prosesseja, mitä on käytettävissä ja erilaisia tehtävien jakoperusteita. Viime aikoina kansainvälisyys-tiimi on pyrkinyt kehittämään opiskelijoihin kohdistuvaa toimintaa prosessikaavioiden avulla. Stadiassa kansainvälisyys-tiimi osallistuu päätöksentekoon, rahoitusjärjestelyihin ja joskus operatiivisiin järjestelyihin. Pedagogisesta näkökulmasta tämä onkin hyvä ratkaisu. Mikäli opetushenkilökunta voisi keskittyä kansainvälisyystoiminnoissa pedagogisiin ratkaisuihin, olisi se kansainvälistymistavoitteiden saavuttamisen kannalta paras vaihtoehto.

Käytännössä opetushenkilökunta ei ole mukana valitsemassa sisään tulevia kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita. Tämän tehtävän hoitaa kansainvälisten asioiden organisaatio. Koulutuspäälliköt hyväksyvät esitetyt opiskelijat. Vaihto-opiskelijoiden opiskeluvaihtoja ei selvitetä hakuvaiheessa. Siten opiskelijan oppimisvaihtojen selvittäminen jää opettajalle opintojaksoille ilmoittautuneiden opiskelijoiden kohdalta.

Esimerkiksi intensiivijaksojen suunnittelu lähtee yleensä liikkeelle opetushenkilökunnasta; he ovat joko yhteistyöverkostojensa kautta saaneet kutsun osallistua intensiiviopeutukseen tai ovat valmistelemassa itse intensiivijaksoa joko koti- tai ulkomaille. Siten näiden hankkeiden osalta aikataulut ovat usein tiukkoja. Mikäli intensiivijakso suunnitellaan ja toteutetaan esimerkiksi Euroopan Unionin rahoituksella ja kohdennetaan useille yhteistyökorkeakouluille, on siinä tarvittavat voimavarat oltava vielä suuremmat. Intensiivijaksojen toteutus, esimerkiksi yhden vuosiluokan osalta, aiheuttaa myös paljon suunnittelutoimintoja. Merkitsevää suunnittelun kannalta on se, tapahtuuko intensiiviopeutus ulkomailta vai omassa oppilaitoksessa. Lisäksi ratkaisevaa on se, miten paljon ulkomaisessa oppilaitoksessa on voimavaroja järjestelyihin.

Joka tapauksessa opettajan tulee suunnitella jakson aikataulu ja jakson toteutusajankohta lukuvuoden aikana. Sen lisäksi opettaja huolehtii siitä, että matka- ja opetustilajärjestelyt on suunniteltu ja varattu. Myös ruokailut (lähinnä aamupalat ja lounaat) ja erilaiset kuljetukset paikan päällä sekä vapaa-aika kohteessa kuuluvat tämän suunnitelman piiriin. Edellä olevasta listasta voidaan heti todeta, että edellä mainitut asiat eivät ole opetushenkilökunnan keskeistä osaamisaluetta.

4.1.4 Konseptuaalinen malli

Kun edellä esitetyt elementit sijoitetaan omaan toimintaympäristöön, pystytään näkemään koko konseptuaalinen malli. Alkuperäinen malli esitetään kuviossa 8 (sivu 33). Kuten uudistetussa mallissa (kuviossa 10) esitetään, on keskeistä huomata, että pedagogiset ratkaisut sisältyvät laajempaan osa-alueeseen 'muu opetus- ja tutkimustoiminta'. Kansainvälistymiseen liittyvän pedagogiikan ja pedagogisten ratkaisujen tulee sopia oppilaitoksen muuhun opetus- ja tutkimustyöhön. Kansainväliset hankkeet eivät saa olla irrallisia, muuhun opetukseen ja tutkimukseen liittymättömiä toimia, vaan kansainvälistyminen hankkeiden muodossa tulee liittää yhteen muuhun opetus- ja tutkimustoimintaan.

Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että Stadian tuotantotalouden koulutusohjelmassa valittujen tutkivan oppimisen, projektioppimisen ja ongelmalähtöisen oppimisen menetelmiä tullaan soveltamaan sekä Stadiassa annettavassa kansainvälisessä opetuksessa että Stadian ulkopuolella tapahtuvassa kansainvälisessä opetuksessa. Siten esimerkiksi Suomessa jopa vanhoillisena koettu behavioristinen näkökulma opettamiseen ja oppimiseen ei sovellu valittuun kansainväliseen toimintaan. Lisäksi kansainvälisten oppijaksojen tulee nivoutua tuotantotalouden muuhun opetukseen ja tutkimukseen. Muussa tapauksessa kansainvälistyminen jää pinnalliseksi ja kattaa lähinnä monikulttuurisuuden tavoitteen.

Kuvio 10. Konseptuaalinen malli

Liikkuvuus ja verkottuminen, varsinkin koulujen ja laitosten välillä, saavutetaan pitkäjänteisellä ja systemaattisella toiminnalla. Siten esimerkiksi intensiivijaksona alkanut kansainvälinen yhteistyö voi laajentua opettajavaihtoon, yhteisiin tutkimusprojekteihin ja jopa tutkijavaihtoon.

Operatiiviset järjestelyt vievät runsaasti aikaa ja vaativat omaa erityisosaamista. Mikäli operatiiviset järjestelyt jätetään intensiivijakson opettajakunnalle hoidettavaksi, vie se aikaa opettajien primääritehtävästä eli opettamisen ja ohjaamisen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Opettajien osaaminen liittyy keskeisesti pedagogiikkaan ja substanssi-osaamiseen. Siksi operatiiviset järjestelyt täytyy toteuttaa muiden toimesta. Myös operatiiviset järjestelyt liittyvät laajempaan kokonaisuuteen, johon kuuluvat muun muassa koulujen sopimukset matkojen tms. järjestelemisestä. Myös se on omaa erikoisosaamista vaativa tehtävä. Mikäli kansainvälistyminen on koulussa laajempaa, saadaan oikealla hankintatoimella operatiivisten järjestelyjen osalta myös muita etuja, kuten kulujen väheneminen, palvelun nopeus ja asiantuntevuus järjestelyjen aikana oli sitten kyseessä koulun sisäiset tai ulkopuoliset tahot.

Kolmas ratkaiseva ja koordinoitava elementti 'päätöksenteko ja rahoitus' liittyy niin ikään laajempaan kokonaisuuteen, jossa koulun päätöksentekoprosesseja tulisi tarkastella uudessa valossa. Kansainväliset hankkeet vaativat nopean päätöksenteon ja rahoituksen selvittämisen. Päätöksenteon nopeutta lisännee se, että kansainväliset hankkeet suunnitellaan systemaattisemmin, jolloin niiden tuottama hyöty myös koululle on suurempi. Yhteistyöyliopistojen ja -korkeakoulujen valinnat ja hyödyntäminen tehostuvat entisestään. Tämä lisää Stadian haluttavuutta myös ulkomaisten opiskelijoiden näkökulmasta. Ongelmana kansainvälisissä hankkeissa on yleensä se, ettei kaikkia kustannuseriä tai kustannuksia pystytä tunnistamaan etukäteen - mitä taas toisaalta rahoitukseen liittyvä päätöksenteko vaatii. Vaikka koordinoitua hoidettuna kansainvälinen toiminta saataisiinkin systemaattisemmaksi ja tehokkaammaksi, on kustannusten arviointi esivaiheessa sangen vaikeaa. Vasta kun opiskelijoiden määrät, operatiiviset järjestelyt ja muut yhteistyökuviot on selvitetty, voidaan hankkeen budjetti määrittellä tarkasti.

Konseptuaalisen mallin mukaisesti kokonaisvaltaiset prosessit, työnjako ja siten resurssien riittävyys parantaa sekä kansainvälisyyden määrää että laatua. Mikäli esitettyä mallia toteutetaan ja systemaattisuutta lisätään, ei kansainvälisyyteen osallistuminen ole ylitsepääsemätön työtaakka opettajalle. Lisäksi oppilaitoksessa voidaan kokeilla ja jalkauttaa erilaisia vaihtoehtoja pysyviksi jatkumoiksi. Kansainvälisyys lisää yhteistyöverkostojen toimintaa ja toimivuutta sekä laajentaa olemassaolevia yhteistyöverkostoja. Konseptuaalisen mallin mukaisesti yhdessä systemaattisesti saavutettu koordinaatio kulminoituu kansainvälisyyden laadun ja määrän lisääntymiseen eri toimijoiden keskuudessa. Siten se edesauttaa oppilaitosten kansainvälistymisstrategioiden toteutumista ja kansallisen kilpailukykyyn parantamista.

Konseptuaalisen mallin soveltaminen käytännössä vaatii niin kansainvälistymisprosessien kuvaamista kuin organisatoristen ratkaisujen päivittämistä. Pedagogisista lähtökohdista tarkasteltuna konseptuaalista mallia tulisi tarkentaa joustavasti ja vuorovaikutteisesti eri toimijoiden yhteisenä hankkeena. Verkostoitunut organisaattiorakenne mahdollistaa myös tiedonvälityksen kansainvälisyyteen liittyen. Yhteisöllinen asenne kansainvälistymiseen mahdollistaa toiminnan paremman suunnittelun ja toteutuksen tapahtuipa kansainvälisyys sitten kotikansainvälistymisen tai muiden keinojen avulla. Stadian pedagoginen lähestymistapa tulisi myös selventää niin kotimaisille kuin ulkomaisille kansainvälisyyteen osallistuville toimijoille, jotta varsinainen opetuksellinen hyöty saataisiin vahvistumaan. Tutkivat ja kehittävät pedagogiset mallit sopivat hyvin toteutettaviksi myös kansainvälisessä toiminnassa.

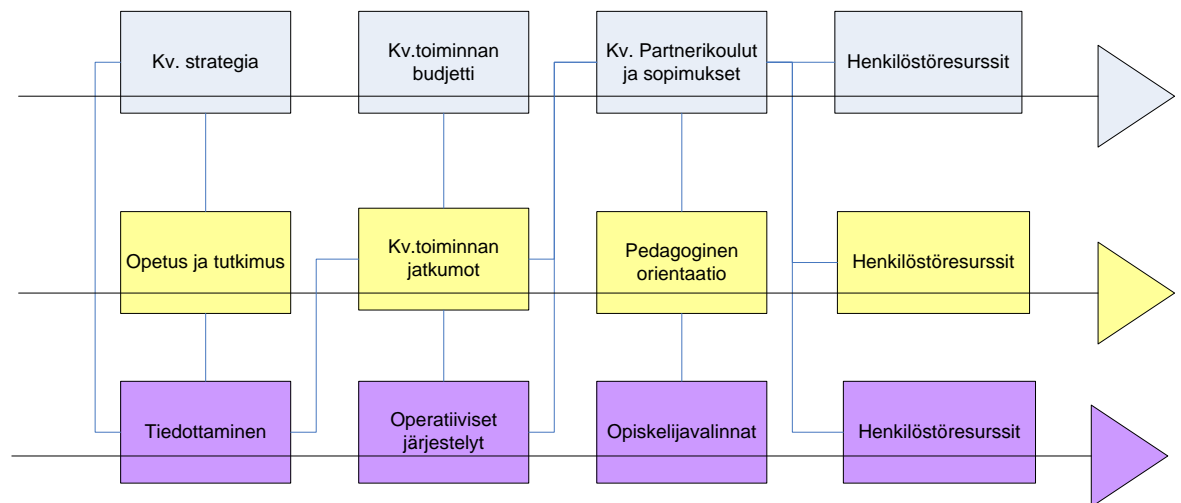
4.2 METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULUN KANSAINVÄLISYYS

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit sekä Kirkkonummen kunta perustivat Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy'n 31.1.2007. Tämä uusi ammattikorkeakoulu muodostuu, kun EVTEK ammattikorkeakoulu ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia yhdistyvät. Metropolia ammattikorkeakoulu aloittaa toimintansa 1.8.2008. Yhdistymisen seurauksena Metropoliaassa tullaan uudelleen arvioimaan prosesseja ja toimintaohjeistuksiakin. Siten tämän kehittämishankkeen esiin nostamat asiat tulevat hyvään aikaan yhdistymisen näkökulmasta. Metropolia Suomen suurimpana ammattikorkeakouluna tulee pyrkimään muodostamaan oman strategiansa siten, että teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen strategia (Teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen työryhmä, 2008) toteutuu. Lisäksi kevään 2008 valmistelun aikana eri yhteistyöelimissä on käsitelty myös kansallisessa strategiassa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia (53 kappaletta), joista osan koulu voi välittömästi toteuttaa.

Metropolia ammattikorkeakoululla on hyvät mahdollisuudet lähteä kehittämään myös kansainvälisyyttä. Nykytila-analyysin mukaisesti molemmat yhdistyvät oppilaitokset voivat tarjota hieman erilaisia näkökulmia ja kokemuksia kansainvälisyyden suhteen. Tutkimukseni mukaan näyttää myös siltä, että kansainvälisyysasioissa molemmat yhdistyvät oppilaitokset ovat samassa kansainvälistymisen vaiheessa (Rogers, 2007). Siten Metropolian tulisi kiinnittää erityisesti huomiota siihen, miten Metropolia ammattikorkeakoulu saadaan seuraavaan 3. vaiheeseen. Kansainvälistymisen kolmannessa vaiheessa kansainvälinen toiminta pyritään institutionalisoimaan.

Tätä kehittämishanketta tehtäessä Metropolia ammattikorkeakoulun valmistelutyöt ovat olleet käynnissä. Koska valmistelut eivät ole täysin edenneet alkuperäisen aikataulun mukaisesti, on tämän kehittämishankkeen puitteissa ollut mahdotonta perehtyä Metropolian kansainvälisyyteen liittyvien prosessien ja toimintaohjeistusten suunnitteluun ja kehittämiseen. Voidaan kuitenkin todeta, että kansainvälistymistä pohtivan työryhmän olisi hyvä ottaa huomioon myös tässä kehittämishankkeessa ehdotettuja ideoita työstämiseksi jatkossa.

Kuviossa 11 esitetään kehitetyn konseptuaalisen mallin prosessitasot, joita Metropolian osaltaan tulisi kehittää eteenpäin. Tämä tarkoittaa sitä, että erilaiset toiminnot kuvataan prosessien muodossa. Erilaiset aktiviteetit määritellään ja roolitetaan. Tarkemmat toimintaohjeistukset lisäävät mallin sovellettavuutta entisestään.

Kuvio 11. Konseptuaalisen mallin seuraava taso

Kuviossa 11 ehdotettua kansainvälisen toiminnan konseptuaalista mallia on työstetty eteenpäin siten, että seuraava prosessitaso tulee esille. Konseptuaalisen mallin kolme eri elementtiä pyritään ehdotetun mallin mukaisesti integroimaan koordinoinnin avulla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että päätöksenteko ja rahoitus -elementti kuvataan sarjana aktiviteetteja kuten esimerkiksi kansainvälisen strategian määrittely, kansainvälisen toiminnan budjetin määrittely, kansainvälisten yhteistyökoulujen ja sopimusten tilanne sekä henkilöstön resurssointi päätöksenteon ja rahoituksen osalta. Nämä päätöksentekoon ja rahoitukseen liittyvät aktiviteetit puolestaan liittyvät läheisesti sekä pedagogiikan että operatiivisten järjestelyjen elementteihin. Esimerkiksi, kansainvälisyysstrategia tulee huomioida sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Sekä kansainvälisyysstrategia että kansainvälisen toiminnan budjetti vaikuttavat suoraan kansainvälisen toiminnan jatkumoihin. Erilaiset kansainvälisen toiminnan muodot ja niiden

jatkuminen vuodesta toiseen vaikuttavat luonnollisesti muun muassa siihen, miten näistä asioista tiedotetaan ja miten operatiiviset järjestelyt hoidetaan systemaattisesti.

Metropolia ammattikorkeakoulun kansainvälisyystyöryhmän tulisikin jatkaa kansainvälisten toimintojen kuvaamista vielä tarkemmalla tasolla. Kun prosessikuvauksiin liitetään myös erilaiset roolit, on kansainvälisen toiminnan kehittämiseksi hyvät lähtökohdat. Eri toimijoiden erityisosaamisen tehokas hyödyntäminen parantaa myös onnistumista kansainvälisessä toiminnassa.

5. YHTEENVETO

Tässä kappaleessa kokoaan kehittämishankkeen keskeiset teemat yhteen. Kansainvälisyyden on todettu olevan keskeinen kehittämisen kohde niin oppilaitoksissa kuin niiden yhteistyöelimissäkin. Siten tämä kehittämishanke on ollut teemaltaan varsin ajankohtainen. Tässä kehittämishankkeessa olen tarkastellut kansainvälisyyttä laaja-alaisesti. Olen havainnut, että kansainvälisyys on ammattikorkeakouluissa nostettu korkealle strategisella tasolla. Strategioiden jalkauttamisen osalta on kuitenkin keskitytty lähinnä opiskelijoiden kansainvälisyyden lisäämiseen.

5.1 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Nykytila-analyysi osoittaa sangen vahvasti, että kansainvälistymisen strategia opiskelijoihin suuntautuvana toimintona on vahvasti esillä kaikissa tarkastelluissa oppilaitoksissa. Opiskelijoille on tarjolla runsaasti tietoa siitä, mitä vaihtoehtoja on tarjolla ja miten toimia eri vaihtoehtojen suhteen. Se miten yhteistyökoulut on valittu, ei ole kerrottu opettajille eikä oppilaille. Siksi opiskelijoiden vastuulle jää selvittää se, miten hyvin niissä suoritettu opiskelu saadaan nivoutumaan omaan tutkintoon. Nykytila-analyysi osoittaa myös sen, että opiskelijoille suunnatuissa tiedoissa ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota pedagogisiin asioihin. Siksi voidaan sanoa kansainvälisyyden tavoitteiden heijastavan lähinnä opiskelijoiden liikkuvuuden lisäämistä. Opiskelijoihin kohdistuvassa tiedottamisessa tulisi korostaa pedagogisia näkemyksiä ja tavoitteita.

Opettajien kansainvälistymismahdollisuuksia on yleensä esitelty oppilaitosten sisäisissä Internet porttaaleissa. Siten esimerkiksi ulkomaisen opettajan on vaikea saada tietoa siitä, mitä kohdeoppilaitos voisi hänelle tarjota. Opettajavaihdon suunnittelu perustuu siten lähinnä verkostoitumiseen ja on luonteeltaan satunnaista. Opettajan näkökulmasta opiskelijoiden kansainvälisten vaihtojen toteutuksessa määrät tuntuvat olevan tärkeämmässä osassa kuin se, miten kansainvälisyys integroidaan muuhun opetukseen. Kansainvälisyys on siten irrallinen toiminto muun opetuksen rinnalla.

Tässä raportissa esitetty konseptuaalinen malli pyrkii integroimaan korkeakoulussa tapahtuvan kansainvälistymisen koko koulun toimintaan. Mallin tavoitteena on myös korottaa kansainvälistymisen tasoa ja laatua. Konseptuaalisen mallin mukaisesti päätöksentekoon, pedagogiikkaan ja operatiivisiin järjestelyihin liittyvät toiminnot tulisi saumattomasti integroida ei vain keskenään vaan myös laajempiin kokonaisuuksiin. Siten kansainvälisyys jalkautuisi organisaatioon ja arkipäiväistyisi. Luodun mallin mukaisesti eri toimijat pääsisivät myös toteuttamaan yhteistyössä omia erikoistaitojaan ja luomaan

vahvan systemaattisen toiminnan mallin ja pohjan oppilaitoksen kansainvälistymiskehitykselle.

5.2 KANSAINVÄLISYYS TULEVAISUUDESSA

Tässä raportissa on tarkoituksellisesti pureuduttu yhden ammattikorkeakoulun sisäiseen ongelmatilanteeseen. Käytännössä ongelma-alueet lienevät tuttuja myös toisissa oppilaitoksissa. Kansainvälisyyttä pitäisi tarkastella itseisarvon sijaan oleellisesti opetukseen kuuluvana elementtinä. Siten kansainvälisyyden saavuttamiseen voidaan luoda useita toimintatapoja, jotka sopivat erilaisiin tavoitteisiin.

Ammattikorkeakouluilla on kolme keskeistä tavoitetta: opetus, tutkimus- & kehitystoiminta sekä aluevaikuttavuus, joita pyritään toteuttamaan työelämälähtöisesti. Kansainvälisyyden pitäisi AMK-tasolla siten sisältyä kaikille näille kolmelle osa-alueelle. Tulisi siten muodostaa yhteinen kuva siitä, miten opetuksessa, T&K -toiminnassa ja aluevaikuttavuuden saralla kansainvälisyys otetaan huomioon. Monet suuryritykset pääkaupunkiseudulla kuten IBM ja Nokia omaavat yliopistoyhteistyö -organisaation sekä tuotekehitysyksiköitä. Nämä yritykset tarjoavat tänä päivänä monenlaisia mahdollisuuksia yhteistyöhön. Edelleen kansainvälisyys ja monet muut keskeiset teemat voidaan joustavasti nivouttaa yhteen. Tämä vaatii kuitenkin sitä, että korkeakoulun kansainvälistymisen strategia ja sen jalkauttamiseen liittyvät toimintamallit on suunniteltu ja toteutettu niin, että ne mahdollistavat monialaisen verkottumisen ei ainoastaan ulkomaisiin koululaitoksiin vaan myös ulkomaisiin yrityksiin.

Integroitu prosessiajattelu sekä systeemiajattelun ja sosio-tekniikan näkemysten viitekehys auttaisivat korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan parantamista ja kansainvälisyyden institutionaalistamista. Koska näiden teorioiden toteuttaminen on onnistunut liike-elämässä, on niiden soveltaminen myös korkeakoulumaailmassa mahdollista. Soveltaminen voisi osaltaan tuoda toimintaan selkeyttä ja myös näkyvyyttä eri toimijoille. Siirtyminen insitutionaaliselle tasolle eli kansainvälisyyden järjestelmällisyyden vakiinnuttamisen tasolle edellyttää sitä, että keskeiset prosessit kuvataan tarkasti. Lisäksi eri toimijoiden roolit ja niihin kuuluvat tehtävät liitetään eri kokonaisuuksiin. Ammattikorkeakouluilla on hyvät mahdollisuudet toteuttaa tulevaisuudessa esitettyjä strategioita. Niiden olisi kuitenkin hyvä pohtia sitä, mikä on ko. ammattikorkeakoulujen tavoite kansainvälisessä toiminnassa ja millä tavoin kannattaisi erikoistua. Tässä pohdinnassa on hyvä palata ammattikorkeakoulujen keskeiseen

tavoitteeseen ja miettiä esimerkiksi sitä, miten pedagogiset toimintamallit toimivat ja innoittavat kansainvälisiin hankkeisiin.

Pedagoginen näkökulma on usein puuttunut kansainvälisyyteen liittyvien toimintojen ja hankkeiden valmisteluista. Kun sekä opiskelijoille että henkilökunnalle suunnattuja kansainvälistymismahdollisuuksia suunnitellaan ja toteutetaan, voi tarkasti huomioitu pedagoginen näkökulma luoda oppilaitokselle hyvän lähtökohdan erottua kasvavasta kansainvälisten toimijoiden joukosta.

Lähdeluettelo

- Brinberg, David & McGrath, Joseph E. (1985). *Validity and the research process*. USA: Sage Publications, Inc. 175.
- Caglar, Ayse. (2006). *Transdisciplinility and Transnationalism: Challenges to "Internationalization at home"*. In Teekens, Hanneke, editor, *Internationalization at home: a global persepective*. Rotterdam, The Netherlands: Nuffic.
- CDIO. (2008). *CDIO Brief, general*. www, <http://www.cdio.org/tools/basics.html>, CDIO,
- CDIO. (2007). *Welcome to the CDIO initiative*. <http://www.cdio.org/>, 2007, CDIO organization,
- CIMO, Stadia, & Helsingin yliopisto. (2008). *Korkeakoulujen kansainvälisten asioiden hallinnon kevätpäivät Helsingissä 12.-14.5.2008*. <http://www.palmenia.helsinki.fi/congress/kevatpaivat2008/index.html>, 2008, 19 March. Helsinki.
- Eisenhardt, Kathleen M.(1989). Building theories from case study research. *Academy of Management Review*, 14(4): number of 532-550.
- European Comission. (2008). *Education and Training*. www, http://ec.europa.eu/education/index_en.html, 2008, April 2. European Comission,
- Evtek ammattikorkeakoulu. (2008). *Kansainvälisyys*. kotisivut, www, <http://www.evtek.fi/kansainvalisyys/>, 2008, EVTEK, Espoo.
- Grunzweig, Walter. (2006). *My home is my classroom: A critical approach to Internationalization at Home*. In Teekens, Hanneke, editor, *Internationalization at Home: A global perspective*. Rotterdam, The Netherlands: Nuffic.
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. (2008). *Kansainvälisyys*. kotisivut, www, <http://www.haaga-helia.fi/fi/opiskelu/kansainvalisyys>, 2008, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.(2006). Insinööriksi projekteissa oppien. *Strada - Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian asiakaslehti*(Kevät/ 2006): number of 20-21.
- Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. (2004). *Kansainvälisen Toiminnan Strategia 2004-2006*. <http://www.stadia.fi/palvelut/kv/>, 2008, 19 March. Stadia, Helsinki.
- Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. (2008). *Kansainvälisyys*. Internet pages, <http://www.stadia.fi/palvelut/kv/>, 2008, 19 March. Helsinki Polytechnic Stadia, Helsinki.
- Helsingin Teknillinen Korkeakoulu. (2008). *opettajan tehoslaku*. www, http://www.dipoli.tkk.fi/ok/p/tehosalkku/opetus/suunnittelu/luento_opetuksen_suunnittelu.htm, 2008, TKK (HUT), Espoo.
- Helsinki Education and Research Area (HERA). (2008). *Helsinki Education and Research Area*. www, <http://www.hera.fi/index.php>, 2008, 25 March. HERA, Helsinki.
- Laurea ammattikorkeakoulu. (2007). *Kansainvälisen toiminnan ohjelma ja suunnitelma 2007-2009*. Espoo: Laurea ammattikorkeakoulu.

Laurea ammattikorkeakoulu. (2008a). *kansainvälisyys opinnoissa*. http://www.laurea.fi/net/fi/02_Opiskelu/06_Kansainvalisyys_opinnoissa/index.jsp, 2008, 26 March. Laurea ammattikorkeakoulu, Espoo.

Laurea ammattikorkeakoulu. (2008b). *Laurean kansainvälisen toiminnan ohjelma 2004-2008*. Espoo: Laurea ammattikorkeakoulu.

Laurea ammattikorkeakoulu. (2008c). *Learning by developing*. www, http://www.laurea.fi/net/fi/02_Opiskelu/01_Opiskelu_Laureassa/01_Learning_By_Developing/index.jsp, 2008, Laurea amk,

Liljander, Juha-Pekka. (2004). *Lausunto Opetusministeriön 22.3.2004 päivättyyn kirjeseen 30/043/2003*. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Luoto, Anneli. (2003). *Opiskelijan kansainvälistymisen vakiinnuttaminen osaksi Stadian strategiaa. Esimerkki Tekniikan ja liikenteen toimialalta*. Helsinki: Helsinki Polytechnic Stadia.

Merriam & Caffarella.(1999). Viisi oppimisorientaatiota -taulukko: number of 264.

Mestenhauser, Josef A. (2006). *Internationalization at Home: Systems challenge to a fragmented field*. In Teekens, Hanneke, editor, *Internationalization at Home: A global perspective*. Rotterdam, The Netherlands: Nuffic.

Metropolia. (2008). *Master's degree*. http://www.metropolia.fi/en/how_to_apply/master_s_degree/, 2008, 19 March. Metropolia, Helsinki.

Metropolia ammattikorkeakoulu. (2008a). *Metropolia.fi*. www, http://www.metropolia.fi/tietoa_metropoliasta/taustaa/, 2008, 8 January. Metropolia,

Metropolia ammattikorkeakoulu. (2008b). *Tuotantotalous*. www, http://www.metropolia.fi/koulutustarjonta/tekniikan_ja_liikenteen_ala/tuotantotalous/, 2008, Metropolia amk, Helsinki.

Opetusministeriö. (2008). *Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2007 - 2012* <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2007/12/kesu.html>, 2008, May. Opetusministeriö, Suomen Valtio, Helsinki.

Rauste - von- Wright, Maijaliisa. (1997). *Opettaja tienhaarassa. Kosnruktivismää käytännössä*. : WSOY.

Rogers, Tim. (2007). *The state of internationalization in institutions of higher education in Helsinki*. Helsinki: Helsinki Education and Research Area (HERA).

Rohweder, Liisa & Virtanen, Anne, editors. (2008). *Kohti kestäväää kehitystä. Pedagoginen lähestymistapa*. Helsinki: Opetusministeriö.

Stadia ammattikorkeakoulu. (2008). *Memberships in international organisations*. www, <http://www.stadia.fi/english/international/memberships.asp>, 2008, Stadia, Helsinki.

Suomen Valtio, Opetushallitus. (2008). *Europassi*. <http://www.oph.fi/europassi/>, 2008, 26 March. Opetushallitus, Helsinki.

Suomen Valtio, Opetusministeriö. (2003). *Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351*.

Teekens, Hanneke. (2006a). *Internationalization at Home: a background paper*. In Teekens, Hanneke, editor, *Internationalization at Home: a global perspective*. Rotterdam, The Netherlands: Nuffic.

Teekens, Hanneke. (2006b). *Internationalization at Home: a global perspective*. Rotterdam, The Netherlands: Nuffic, Netherlands organization for international cooperation in higher education. 130.

Tekniikan Akateemisten Liitto (TEK).(2008). Teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen strategia: yhteistyössä tekniikasta hyvinvointia: number of 48.

Teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen työryhmä.(2008). Teknillisen korkeakoulutuksen kansallinen strategia: yhteistyössä tekniikasta hyvinvointia. *Tekniikan Akateemisten Liitto (TEK)*: number of 48.

Tynjälä, Päivi. (2000). *Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita.*: Tammi.

Virtuaaliyliopisto. (2008). *Pedagoginen lähestymistapa*. http://virtuaaliyliopisto.jyu.fi/oppi/Members/lr/TIES463/pedagoginen_suunnittelu/pedag_lahestymistavan_valinta/document_fullview, 2008, 19 March. JYU, Jyväskylä.